Takshashila Project

त्यतांलाकांजयतियएवंवेद॥२४॥ ॥इतिसप्तदशःप्रपाठकः॥ ॥सप्तदशाग्निष्टोमादेवाश्च
वाअसुराश्चप्रजापतेर्दायादाउत्रासएतेसुरावृयाऽसोबलायाऽसआसक्तनीयाऽसोदेवास्त्र
देवाःप्रजापतिमुपाधावंस्तएतमुपदेव्यमपश्यंस्तएतेनतयंनिरुक्तमाहरिष्याम्यसुरामयज्ञंऽहनि
ष्यंतीतिसानिरुक्तमाहरंस्तउत्तमस्मादेवादेवावोऽविवाणादाऽइतिदेवानसिपर्यावर्त्ततातादेवाअ
सवन्यरासुरासवत्यात्मनापरास्यंत्राष्टव्योसवतियएवंवेदाथोखल्वाहुर्यज्ञायज्ञावाअमयऽइत्येव
कार्यमग्निर्वैसर्वादेवतास्तेनसादेवतानांकांक्षंतांतरतीक्षेयतींमालावृकायेस्यःपायछत्रमस्मा
वागस्यवदस्तप्रजापतिमुपाधावत्तस्मा एतमुपदेव्यंपायछत्रंविस्वादेवाउपाक्रयंतयऽउपाक्रयं
ततस्माऽउपहाव्यासिशस्यमानंयाजायाद्देवतावाएतंपरिहृंजंतियमनृतमसिद्धंसंतिदेवत्ता एव
वास्यान्नमादयतितस्यहृतस्यस्वदितस्यमनुष्याअन्नमदंतिग्रामकामोयज्ञेतमारुतासवतिम

Digitized by Vidyabhandara Trust, Mysuru. Not to be republished

Takshashila Project

रुतावेदवानांविशाविशामवास्माअनुनिस्वनत्यनपक्रामुकास्माद्विक्रवतिपशुकामोयजेत
योषीनवतिपशावोविहृषापशूनवावरुंधेविश्वेदेवानवतिविश्वेषुनेदवाउपाक्रयंतबृहस्पा
मानवतियजापतिर्वैनमिंद्रायप्रायच्छदश्वःश्यावादक्षिणामघनिरुक्तःसबुलाणादयाबुला
वाअश्विजामनिरुक्तःस्वानेविनंतद्रूपेणसमर्द्धयतियावद्धविकुमारसाद्योजातएनानास्मिंऽ
स्मावद्यनेनानवतियएवंवेद॥१सप्तदशाग्निष्टोमस्यद्वादशादीक्षायसदःस्वर्गकामोयजेत
द्वादशमासाःसंवत्सरःसंवत्सरःस्वर्गोलोकःस्वर्गमेवितनलोकमाप्नोतिघृतव्रतानवतिदे
वव्रतंविघृतंदेवव्रतेनेवदेवताअथोसुत्रारणात्रारणकांडनापिसुत्रउत्रउत्रएषांलोकानां
ज्योतिर्यस्वर्गस्यलोकस्यसमष्टेबृहस्पामानवतिबृहतावेदवाःस्वर्गंलोकमायंस्वर्गमेवितन
लोकमाप्नोतिघृतमुक्त्वाप्रसर्पंतिघृतेनेवनऽस्वर्गंलोकंगमयंतिसामवमसोदक्षिणादेवतायेव

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

दवता अथ यत्रो ऽ ऽ ऽ बरानवत्यूर्ध्वं ऽ ऽ बरऊर्जमिवावरुंधे सगा त्रायब्रह्मणादयासामपीथस्या
विदाहायसर्वं सप्तदशानवतिद्वादशमासाः पंचर्तवः सविसंवत्सरः संवत्सरः स्वर्गोलोकः
स्वर्गमेवितनलोकमाप्नोति॥२ सप्तदशाग्निष्टोमस्यस्य दीक्षणीयायामिष्टौ द्वादशमानऽहिर
ण्यं ददातिचतुर्विंशतिमानंप्रायणीयायां द्वेचतुर्विंशतिमानआतिथ्यायांचत्वारिचतुर्वि
ंशतिमानानिप्रातःसवनमायामुपसद्यष्टौचतुर्विंशतिमानान्यपराह्णेप्रथमायामुपसदिषा
ऽ ऽ चतुर्विंशतिमानानिप्रातर्मध्यमायामुपसदिद्वाविंशतंचतुर्विंशतिमानान्यपराह्णेमध्य
मायामुपसदिचतुःषष्टिंचतुर्विंशतिमानानिप्रातरुत्तमायामुपसद्यष्टाविंशतिशतंचतुर्वि
ंशतिमानान्यपराह्णउत्तमायामुपसदिद्वअष्टाविंशतिशतमानअग्नीषोमीयस्यपशोर्व
पायांचत्वार्यष्टाविंशतिशतमानानिप्रातःपाशार्वपायामष्टावष्टाविंशतिशतमानानिप्रातः

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

मवनमवैन्नेष्नुनाराशंसस्यषाडशाष्टाविंशतिशतमानानिमाध्यंदिनसवनमनडुछतं
चरुक्लाहोत्रुस्रुग्ज्ञात्रुद्वाविंशतमष्टाविंशतिशतमानानितृतीयसवनेसान्नेष्नुनाराशं
शंसस्यचतुःषष्टिमष्टाविंशतिशतमानास्तुदयनीयायामिष्टाचष्टाविंशतिशतमष्टाविंश
तिशतमानानिवशायावपायामवाअनैनडुहालोकमाप्नोतियएवंवेदविज्ज्योतिष्मं
तंतुष्पंलोकंजयतियएवंविद्वानेतनयजते॥३॥मनदाशाग्निष्टोमस्यस्यातःसवनीयांस्तोमा
न्प्रतिउद्धाःश्रीणातिशतनमध्यंदिनेदध्नृतीयसवनेपशुकामायजेतयज्ञवाणिसवनाच्या
शीर्वेतिसवंयज्ञुसवनमविनंपशुनिःसमईयतिषजावस्यमीलितवसवतिशुक्रियहिसवान
पयसाश्रीणातिविरूपंयाजयेदतद्विविरूपस्यसमृद्धंयत्यशावःपशुनिरविनंसमईयतित
स्यकप्रुरथंतरंपृष्ठंसादाविशायेवलसामपशावाविकप्रुरथंतरंपशावःसादाविशीयम

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

सिद्धवानिवास्मिन्यश्च६ध्वतिसर्वःसप्तदशानवतिद्वादशमासाःपंचर्तवःसविसंवत्सरः
संवत्सरंपशावाउप्रजायंतेतानेवाद्यावरुंधे॥ सप्तदशाउष्णिहोवृत्रमदंसविष्ठ्वाय
णयाष्टत्रस्मिदेवाःप्रायश्चित्तिमेष्ठ६स्नेनकिंचनाधिनोत्रेतीब्रासामएवाधिनोत्सामातिय
वितंयाजायच्छिद्रवद्वाएषयज्ञसामातिपवातयत्रीब्रासामनयजतपिहित्याएवाच्छिद्रता
यैराजानमपरुद्धंयाजायद्विद्वाएतमतिपवातायाराजायरुध्धातयत्रीब्रासामनयजतपि
हित्याएवाच्छिद्रतायैग्रामकामायजतग्रामावाएतमतिपवातायालंग्रामायसन्ग्रामंन
विंदतयत्रीब्रासामनयजतपिहित्याएवाच्छिद्रतायैप्रजाकामायजतप्रजावाएतमतिप
वातायालंप्रजायाःसन्प्रजांनविंदातयत्रीब्रासामनयजतपिहित्याएवाच्छिद्रताय्यैपशुका
मायजतपशावावाएतमतिपवंतायालंपशुभ्यःसन्पशून्नविंदातयत्रीब्रासामनयजतपि

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

हिया एवाछिद्रतायाग्रामयाविनंयाज्ञायस्त्राणावाएतमतिपवंतयग्रामयावीयत्रीव्रसा
मनयजातपिहित्याएवाछिद्रताय्येशतमाशिरंकुर्हंतिताव्रयंत्यविनंतत्राउएवदक्षिणाग्रस्य
सिसामाउन्नयंतिताव्रपनंधिनवदिक्फलावध्वर्यूसर्वेवमसाध्वर्यावाछावाकायप्रतिपृणंति
ताव्रयंत्यविनंतदसहयंतत्रविजथमसानवजिघ्नंतिताव्रयंत्यविनंतत्रानछावाकस्यास्मा
त्रिलहयंतिताव्रयंत्यविनंतद्यसवनानिव्यवलहायस्वरपक्रामुकायज्ञमानाछ्रीस्यासकृस
कृसवनानामंतातालहयंतिसवनानामसंनेदायरथंतरंसामसवतीयंवेरथंतरमस्यांवा
एषनप्रतितिष्ठतियानप्रतितिष्ठयस्यामविनंप्रतिष्ठापयतिश्रायंतीयंवृलसामसवत्यत
देवास्मिंछ्रीणातियज्ञायज्ञीयमनुष्टुप्सिसवतिवागनुष्टुब्वाचोरसायज्ञायज्ञीयंवाच्यवास्यर
संदधातिविश्वाविश्वीयमभिष्टोमसामसवत्यतादवास्मिंसर्वंप्रतिष्ठापयतुहृ०ज्ञीयमुछा

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

नामंतातानवतिसर्वेषांवाएतत्पृष्ठानाऽरूपऽमावीष्ठवरूपपशुप्रतिष्ठितुल्यानवतिपशू
वावाउच्छानिपशुष्वेवप्रतिष्ठति॥५॥सप्तदशाउच्छ्यःसाऽशिमांसप्तदशीयावाचिप्रजापति
रूर्द्ध्वस्यावऽश्रियंयावंतश्रमालोकाऊर्द्ध्वास्यावंतश्रियंयावाजपेययाजीवावप्रजापतिमाप्नोति
यस्यैदशाप्राणितानाद्वीमाप्नोतियस्यसर्वःसप्तदशस्येनतिर्यंतस्यनानावीर्याणिसवनान्य
निरुक्तंप्रातःसवनंवाजवन्माध्यंदिनऽसवनंद्वितंतृतीयसवनंयदनिरुक्तंप्रातःसवनंस
वयनिरुक्तावेप्रजापतिःप्रजापतिमवाप्नोतियद्वाजवन्माध्यंदिनऽसवनमन्नवेवाजोन्ना
द्यस्यावरुध्यैयद्वितंतृतीयसवनऽसूर्यस्यालोकस्यसमष्ठेवियानिवाजपेयस्त्याऊंप्रा
जापत्यःसन्निरुक्तसामेतियदनिरुक्तंप्रातःसवनंतनसायानारथंतरऽसामसवस्यशीयउ
क्रित्याश्यंवेरथंतरमस्यामवाध्यनिषिच्यततस्माद्वाजपेययाज्यप्रत्यवारास्यस्याऽहिसाय

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

धानिषियातनीवार्तङ्किलसामसवतिब्रह्मणावाएषऋषभऋषभतामावेनंगमयतियज्ञायज्ञी
यमनुष्टुभिसवतिवागनुष्टुब्वाचारसायज्ञायज्ञीयंवाश्वेवास्यरसंदधातिवारवंतीयमग्निष्टो
मसामसवतीद्रियस्यवीर्यस्यपरिगृहीत्याउद्वंशीयमुक्थानामंतत्तासवतिसर्वेषांवाएतत्पृष्ठा
नांरूपंसर्वेष्वेवरूपेषुप्रतितिष्ठतिगोरावितंषाडशिसामसवत्यतिरिक्तंगोरावितमति
रिक्तःषाडशीपतिरिक्तएवातिरिक्तंदधातितद्धाजजामिवाएतद्यज्ञेक्रियतेयदुद्वंशीयाद्गोरा
वितनसुवातद्वाराद्वारणतिनजाम्यस्मिंसदनंसंतिष्ठतउच्छंशास्यतेवद्वारांतरातनाजा
म्यपच्छिदिवाएतद्यज्ञकांडंयत्षोडशीतनाजामियज्ञारण्येसंतिष्ठतइत्याहुरन्यफलान्यन्यतिषो
डशिनंनरात्रेप्रोतातिविलोःशिपिविष्टवतीषुबृहदुक्थमंसवत्यषावेप्रजापतेःपशुषातद्यद्य
च्छिपिविष्टःप्राणाबृहत्याएवपशुषुप्रतितिष्ठतिबृहतास्तुवंतिबृहदसुंलोकमाप्नुमर्हतितम

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna T

Takshashila Project

वाप्नोति॥ ६ प्रजापतिरकामयत वाजमाप्नुयाꣳ स्वर्गं लोकमिति स एतं वाजापेयमपश्यद्वा
जापेयो वा एष वाजमवितन स्वर्गं लोकमाप्नोति सुक्रवात्ज्योतिष्टोमः प्रातःसवनं सव
ति तेजो ब्रह्मवर्चसं तानि रवरुंधे वाजवत्या मध्यंदिनं सवं ति स्वर्गस्य लोकस्य समष्ट्या अन्नव
त्या गणवत्याः पशुमत्या सृतीयसवनं सवं ति हृमानं तानि रवरुंधे सर्वं समदाशानवति प्रजाप
तिर्वै समदशः प्रजापतिमवाप्नोति हिरण्यं प्रजा ऋद्धिजानवं ति मदस एव तद्रूपं क्रियते एष मे
मुष्मिंल्लोके प्रकाशाम दिति ज्योतिर्वै हिरण्यं ज्योतिरेवास्मिंदधत्याजिंक्षवं ति यजमानमु
ज्ञापयं ति स्वर्गमेवैनं तल्लोकमुज्ञापयं ति नाकꣳ राहति स्वर्गमेव तल्लोकꣳ राहति मरजसे
राहति मनुष्यलोकादेवैनमंतर्दधति वाजिनाꣳ सामब्रह्मारथचक्रमिगायति वाजो वै स्वर्गो
लोकः स्वर्गमेवैनं तल्लोकमुज्ञापयति विष्णोः शिपिविष्टवतीषु बृहदुक्थमंसवति स्वर्गमेव त

Takshashila Project

ल्लोकः ऽ ऽ द्वाब्रह्मस्य विष्टपमस्यतिक्रामति ॥ ग ॥ अग्निष्टोमं प्रथममाहुरतियज्ञमुखं वा अग्निष्टो
मो यज्ञमुखमेवारभ्य सवमाक्रमातिष्ठिषो निषेचनायस्य स्य द्वात्रिंशा एवमाना द्वात्रिंशादहा
रा उष्णिग्गायत्रीबावतीवाक्त्येव स्य यातत दाऽऽ मऽ शारश्ववा एष छंदसां यद्विषमास्तोमा
अथ यथाहर्वीमितियस्मा एवमानास्तेनामऽ शारस्तेनयथाहर्वमात्मनावाअग्निष्टोमेनक्रीत्वा
त्मनाऽऽप्यास्तवयथयऽऽ ज्ञानिपशवोवाऽऽ ज्ञानिविऽऽ ज्ञानियऽऽ ज्ञानिसर्वंयऽ ऽ संतत्पा एव
वायाश्वुक्राअयामितइतिवायथाऽऽ तिपऽ ऽ वतिवाद्येवाऽऽ ऽ वीचामवास्यज्ञमुखऽ ऽ ऽ नक्तित
यानिषिच्यातसर्वस्याएववाचः ऽ ऽ यातसर्वएनंवाचोराजेतिवदंतिसंसार्यासर्वेति ऽ ऽ ष्ठाद्येवता
निर्ऽ ऽ नक्तियन्नानादवयास्तनिऽ ऽ नक्तिवार्यंवेऽ ऽ ष्ठानिवार्यएवाध्यनिषिच्यातयंतिवाएतयज्ञ
मुखाद्दिया ऽ ऽ र्यसंसार्याः ऽ ऽ वंतइतियत्यवस्यवावोअग्नियइतितनयज्ञमुखान्नयंतिद्विद्वि

Digitized by Vaidika Bhandar

Takshashila Project

तत्पाकृत्वतिछंदसांऽरूपंछंदाऽस्यवास्ययज्ञस्यखलुनक्तितेरसिषिच्यतएतमुत्यंदशाक्षिप
इत्यादित्याआदित्यावाऽइमाःप्रजाआसामाममध्यतःसूयतएवाच्छंदोवृषासुतइतिवृष
ण्वत्पानवंतिवृष्णोरूपंवीर्यंतिवृष्णोवीर्यएवाध्यसिषिच्यतउतश्रुभासईरतइतुद्वत्या
नवंसुद्वत्याअनुष्टुभोरूपमानुष्टुभोराजन्यस्मस्माऽद्वत्यानवंतिपवमानस्यातकवइतिवाणा
नांरूपाअधद्वपापरिक्षतइत्यनुष्टुप्प्रथमानुष्टुब्बत्तमावाग्वाअनुष्टुब्वाचिवसुयंतिवाचमस्फर्ध
तिछिन्नमिववाएतद्यदेकर्चयादृतावानुष्टुभोदृचावसितानवाताबहवःउरएतारानवंतिबह
वःपश्चापिनःसोर्यानुष्टुब्बत्तमानवतिस्वर्गस्यलोकस्यसमष्ट्यै॥८॥वरुणस्यविसुवाणस्यन
र्मीणीयाकामस्यत्रक्षपतऋतुसृतीयमनवछायंतीयंतृतीयमम्हंसृतीयंपाविशायज्ञागीवा
दातानवतितनेवतदिंद्रियंवीर्यमात्मावरुंधेयछायंतीयंब्रह्मसामनवतितनेवतदिंद्रियंवी

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

र्यमाश्वावरुंधेयत्पुष्करस्रजंप्रतिमुंचतातानेवतद्विंद्रियंवीर्यमाश्वावरुंधेदशमीनवति
दशचमसादशचमसाध्वर्यवादशर्त्रमसमसियंद्यादशमात्पुरुषादवाख्यायप्रसर्पति
दशसमृद्धाचेषयज्ञएनंवावततद्यज्ञमाचिछंद्यएतेनयजतएतादावेंद्रियंवीर्यमाश्वास्मि
न्दधातिसर्वःसप्तदशानवतिद्वादशमासाःपंचर्तवःसविसंवत्सरःसंवत्सरादावेंद्रियंवीर्य
माश्वावरुंधइंद्रोवृत्रमहन्नस्यायंत्रिवाएफपेद्रूपाएपसोनक्षत्राणामवकाशोनमुंडराकं
जायातयत्पुष्करस्रजंप्रतिमुंचतावृत्रस्यैवतद्रूपंक्षत्रंप्रतिमुंचतद्वादशपुष्करानवतिद्वाद
दशमासाःसंवत्सरःसंवत्सरंतर्तवस्वंचर्तवतनत्वेविनंसाद्यनवसमर्द्धयतिस्रयुज्ञाउःसो
र्यउज्ञातानवितस्मोद्योछदयोत्यवास्मेवासयतिरुक्मोदोउरानेयादाताथोअसुमवास्मात्र
दिद्यसुन्नयतिषाकाशावध्वर्यावार्यमाविवसध्वर्यूअथोचहुषीएवास्मिंदधाद्यश्वःप्रस्तावःप्रा

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

जा एत्याश्वः प्राजापत्यः प्रस्ता तथो ऽव स्थ्रुः पाथ तिप्र वश्स्रो तास्रो तिधेनुः प्रतिदुन्नुः पय
एवास्मिन्दधाति वशामिवा वरुणस्य वशं मानयादित्यृषभो ब्राह्मणाछ ऽ मिनो वा यं वा ऋषभो
वा यीमवास्मिन्दधाति वासःपाऽ पवित्रवा यव रा मानष्टुरन्तुर्लोब वलेषा दोत्रा स्थूरिय वा
चितमछावा कश्य स्थूरिश्विलेषा दोत्राप्या निर्वरुणवा ये व यवानादित दिमदस्यां दक्षिणाग्र
स्यन वन्नथो अस्य त एव तनानाशः प्रीतास वंश्यनङ्गानमीक्षेत्र ऋषा अजः सुवलप्या ये व मन
दुन्नि उः मांऽ स्त्रिव स्रोयावस्तुता मिथुनवा य द्वादशा यष्टो लोगस्त्रिपो ब्रह्मणा द्वादशा मासाः
संवत्सरः संवत्सर एव प्रतिष्ठ्य यथ यज्ञस्त्रिपा वाग्धेनुर्मवा गन्तेवाचे वास्य मंत्रे दक्षत्या
मंत्रणीयान वत्य यथ यद्वत्सस्या द्वादशा यस्याऽ मितान्य वास्मिन्दधाति तस्मा दाऽ पय स्त्री
राजा उपएइति॥ एत्या विमवादतिनेनऽ मव उपनमत्य यथ यः सामस्य एतिपापा यां सुपुवा

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

णानवतिसंसार्यसर्वंतिष्ठन्त्यवतानिर्मुनाक्षपतानिवावसामानियस्थानियर्ज्ञसार्या
सर्वंतितादवसामस्योनिनियानिदेवराजाऽसामानितिरमुष्मिंलोकश्रेतियानिमनुष्य
राज्ञांतिरस्मिन्नुसयारनाघालोकायाश्रेतिदेवलोकवमनुष्यलोकवसामत्रिषुस्थ्या
सिषिचातवार्यंविसामत्रिषुब्रह्मार्यएवाध्यसिषिचतएकादशराजसामानिसर्वंत्यकादशा
क्षरात्रिषुबोजोवार्यंत्रिषुबोजास्यवत्वायेध्यसिषिचातयत्रिवृतमसिषिचनायऊर्ध्वंब्रह्मक्ष
त्रायापिदध्कर्यत्रिवृतमुद्धरंतिब्रह्मतक्षत्राऽद्धरंतितस्माद्धरतांप्रतिदंडाब्राह्मणानहितत्रि
वृतमसिषिचनायऊर्वीयकविऽशासिषिचनायस्यात्रमःसप्तदशादशापयएकविऽशाके
शावपनायस्यप्रथमःक्षत्रंवाएकविऽशाविद्धसदशःक्षत्राणेवास्मेविशमुनयतःपरिशृत्ता
यनपक्रामुकास्माद्विक्षवतियद्विराजसूयेनासिषिचातत्स्वर्गंलोकमाराहतिसयहिमंलोकं

Digitized by Vasishtha Tripathi Collection, Delhi. Funded by Indira Gandhi National Centre for the Arts

Takshashila Project

नोपावाराहेहतिजनंवागछेउद्वामाद्यद्यदेषाचीचीनस्वामःकशावपनायानवत्यस्य
लोकस्यानुद्वानायथाशाखायाःशाखामालंनमुपावाराहदवमात्तानमंलोकमुपा
वाराहतिप्रतिष्ठायै॥१०॥ इंद्रोवृत्रमहंसविषङ्वीर्येणयत्रंशातमएतच्छायंतीयमपश्य
त्तेनात्मानंसमश्रीणादिंद्रियेणवाएषवीर्येणवृध्यातायाराजसूयेनानिषिच्यातवृत्र
ंहिहंतियच्छायंतीयंबलसामनवतिपुनरेवात्मानंसंश्रीणातियज्ञायज्ञीयमनुष्टु
भिनवतिवाचावाएषवृध्यातायाराजसूयेनानिषिच्यातवृत्रंहिहंतिवागनुष्टुब्वास्वारासा
यज्ञायज्ञीयंवाचैवास्यरसंदधातिवारवंतीयमग्निष्टोमसामनवतींद्रियेणवाएषवीर्येण
वृध्यातायाराजसूयेनानिषिच्यातवृत्रंहिहंतियद्वारवंतीयमग्निष्टोमसामनवतींद्रिय
स्यवीर्यस्यपरिगृहीत्याअश्रयच्चावश्रायंतीयेनावारयंनवारवंतीयेनेंद्रियस्यवाएषावीर्य

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Mayipur, New Delhi.

Takshashila Project

म्यपरिष्टाद्धीतिरप्रतिष्ठितावाएषायाराजसूयनामिष्टियातयदावाएतेनद्विरात्रेणयजात
येवप्रतिष्ठायावंतिसंवत्सरस्यादारात्रास्तावत्यएतास्त्रियाःसंवत्सरएवप्रतितिष्ठ
त्यग्निष्टोमःपूर्वमहरतिरात्रउत्तरंनानेवादारात्रयोःप्रतितिष्ठत्यमावास्यायांपूर्वमहस्
दिष्टउत्तरंनानेवार्द्धमासयोःप्रतितिष्ठतिपौर्णमास्यांपूर्वमहर्यष्टकायामुत्तरंनानेवमा
सोःप्रतितिष्ठतितदाऊर्यएवसमानपक्षेभुएपादनास्यातांतायारवकार्यमेमृद्धाअपशाद्यो
द्विरात्रइत्याऊर्द्धलेतच्छंदसीगायत्रंचत्रिष्टुभंचजगतीमंतर्यंतातिनातनजगताकृतायत्रृ
तीयसवनेक्रियतेयदावाएषाहीनस्यादहर्जातमाऊर्ध्यवासवनमथैवजगताकृतात्रिशाक
उत्तरस्यांजोबलमामनवतिविखानसमच्छावाकसामयच्छुक्रियसवनेक्रियातातनेवज
गताकृतातानपशाद्याकृष्टिर्वाएषद्विरात्राद्येवास्मैवामयतो॥१॥इत्यष्टादशःप्रपाठकः॥ ॥

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

अथैषराज्याराज्यआशाऽसमानाराज्यंनपाप्नुयाअथातनयजतराजिविनऽराजानंकरो
तितंउविराजतिवादशुयीऽराजाराजानंऊयीराजिविनऽराजानंकारातिछंदाग्नेयज्ञाःसं
पद्यंतास्वामामेषवार्यंविस्वामावार्यएवाध्यनिषिच्यातष्टावकविऽशाःसऽस्तुतानवत्य
ष्टोविवीराराष्ट्रऽसमुद्यछंतिराजन्नाताचराजपुत्रश्चपुरोहितश्चमहिषीचसूतश्चग्रामणीश्च
क्षत्राचसंग्रहीतावातविवीराराष्ट्रऽसमुद्यछंत्यातषवाध्यनिषिच्यातक्षत्रंवाएकविऽशाःप्र
तिष्ठाक्षत्रास्यवास्यप्रकाशानवतिप्रतितिष्ठतियएवंवद्या२अथैषविराडन्नाद्यकामोयजे
तपरोक्षमान्ययज्ञाविराजऽसंपद्यंतप्रत्यक्षमेषविराजऽसंपन्नःप्रत्यक्षमातनान्नाद्यमवरु
ध्यन्नादानवतियएवंवदसावादशादशानवतिदशाक्षराविराड्विराजमन्नमन्नाद्यस्यावरु
ध्येताउपंचपंचसवंतिपांक्ताःयज्ञःपांक्ताःपशावायज्ञएवपशुषुप्रतितिष्ठात्यातानेवप्रतिष्ठए

१३९

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

कामायजेतदशरात्रिर्वाइदंपुरुषःप्रतिष्ठितास्यामवप्रतितिष्ठति॥२॥अथेषमपशादार्ग
धर्वाभिरसाऽस्वामःप्रजाकामायजेतगंधर्वाभिरसावेमनुष्यस्यप्रजायावाप्रजस्यायाव्रश
तातसामवत्सामपाथस्वांश्वेनसागधेयेनप्रीणातितस्मेदृप्राःप्रताप्रजांयुर्मेछंद्यकेकाम्रो
त्रीयाप्रजायातप्रजामवास्माउपजनयतिकऊनंप्राचीसुद्दृतिपुरुषाविकऊबाहुएवस
मध्यताधायतथयादषाद्विपदाकऊनोलोकक्रियातगतीमवतद्वितंप्रजनयतिच्यावनं
नवतिप्रजातिर्वेच्यावनंप्रजायातबऊर्मवतियएवंवेदवसिष्ठस्यजनित्रसवातावसिष्ठोवा
एतउत्रदतःसामनीअपश्यपश्यप्रजयापशुभिःप्राजायतयादेतसामनीनवतःप्रजात्यै
द्वमऽस्वुतानांविराजमतिरिच्येतेद्वेस्त्रियाऊनप्रजननायप्रजननामवनक्रियातप्रजात्यै
॥३॥अथेषसुनास्तामायाबऊप्रतिष्ठगरगारिवमाच्यतसएतनयजतायेकादशीय

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

दवश्वर्वयमेवब्रह्मप्रतिष्ठलातियद्गरंगिरतियदनन्नमत्रिप्रातःसवनायतंनिहरत्यथ
याद्वादशीयादवात्रवयसवब्रह्मप्रतिष्ठलातियद्गरंगिरतियदनन्नमत्रिहतायसवना
यतन्निर्दरतिविराजाविपुरुषःसमध्यतोशुद्धामध्यतएवनंपाप्मानासुंचतिशुद्धाशुद्धा
यनवतइंद्रोयतोआलाहकायन्यःप्रायछत्रमहीलावागस्यवदाशाशुद्धामन्यतसएत
शुद्धाशुद्धायअपश्रपत्रान्यामशुद्धाद्यादवब्रह्मप्रतिष्ठलातियदनन्नमत्रियदशुद्धामन्यते
तादतास्याशुध्यतिगोशकंचाश्वशकंचसवातागोशकिश्वाश्वशकिश्वब्रह्मप्रतिष्ठसगर
गिरावमान्यतांतावातसामनाअपश्रपतांतान्यांगरंनिरघ्नातांयादवब्रह्मप्रतिष्ठलातिय
द्गरंगिरतियदनन्नमत्रितादतान्यांनिर्हतपंचदशास्त्रोत्रागिसवंत्याजावीर्यपंचदशःपा
प्मानएवनंमुक्त्वोजसावीर्येणसमर्द्धयति॥४॥अथैषचत्रुष्टोमःपशुकामोयजतयद्व

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Mayur Vihar, New Delhi

Takshashila Project

तस्मिन्बीहिष्यवमानं सवति चतुष्पादाः पशवः पशूनवावरुंधे यदष्टासिराज्याय ष्टाशफाः
पशवः शफशस्त्वष्टनाप्नोति यद्द्वादशामाध्यंदिनः पवमानो द्वादशमासाः संवत्सरः सं
वत्सरं पशवानुप्रजायंते तानवावरुंधे यत्षोडशानिष्टष्टानि षोडशकलाः पशवः कलाश
स्त्वष्टनाप्नोति यद्विंशआर्भवः पांक्तवामघोतदाप्नोति यद्भुवविंशोऽग्निष्टोमश्चतु
र्विंशाद्यक्षरागायत्रीतेजो ब्रह्मवर्चसं गायत्रीतेज एव ब्रह्मवर्चसमवरुंधे प्राणो गायत्री
प्रजननं प्राणादेव गायत्र्याः प्रजायते एकविंशमाम ब्रह्मनिष्टुंदाऽसितस्मादेकाषष्टान्यासा
मुष्य त्वात्मा वा अग्निष्टोमः पशवश्छंदाऽस्यात्मान्यवसत्यष्टस्यति षोडशनालेषु नाग्नि
ष्टोमो नहियामाः पशवो नारण्याः ॥ ५ अथ यत्त्रयस्त्रिंशत्त्रयस्त्रिंशत्त्रयस्त्रिंशत्त्रयस्त्रि
ंशत्त्रयस्त्रिंशद्द्वादशसिश्चत्वारिंशषोडशसिः संगानातिवदति षोडशकलाः पशवः कलाश्चत्वष्ट

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

नाभोऽकल्प्यः षोडशिमान्नसवति पशवो वा उक्थानि वज्रः षोडशी वज्रेणैवास्मै पशूनवरु
ध्यात्यनपक्रामुका अस्मात्पशवो भवंति नाल्पा नातिरावो नद्दियाम्याः पशवो नारण्या
॥६॥ असुराणां वै बलमभवत्ते ऽमा पिधानमासीन्नमिगयं वज्रं तरासीन्देवा नाश
क्नुवन्नेनं तं बृहस्पतिमब्रुवन्निमान्नउत्सृजतिमउद्धि देवबलं व्यावयद्बलमिदानिनत्ता
उत्सधेनिवादस्मृजन्निषधेनपर्यपश्यत्पशुकामा यजतयउद्धिहायजत बलमवास्मै वि
ष्यावयति यद्बलमिदा बलमवास्मै भिनत्ति उत्सधेनिषधेबलमामनासवत उत्सधेनेवास्मै
पशूनुत्सिध्यनिषधेनपरिपश्यति यज्ञ ६ इमवर्द्धयदिति बलेनाज्य ८ कृपेण समृद्ध ८ समि
मत्तदशोभवतायज्ञमभिः स्रुवंति समयाम्याः पशवः पशूनवावरुंधे सप्तपदा शक्करी पशवः
शक्करी पशूनेवावरुंधे यज्ञमप्तदशभिः प्रजापतिर्वै सप्तदशः प्रजापतिमवाप्नोति गायत्री

Digitized by Vishva Bharati, Santiniketan Under Adopt a Manuscript, New Delhi

Takshashila Project

संपद्येतातजाबुलवर्चसंगायत्रीतजपवबुलवर्चसमवरुंधेप्राणागायत्रीप्रजननंप्राणा
दवगायत्राःप्रजायते॥ ७ अथैषापचितिरपचितिकामायजेतापचित्यैवास्माअपचिति
विंदतितस्यचतुर्विंशोपवमानोचतुर्विंशस्यज्ञरागायत्रीतजाबुलवर्चसंगायत्रीत
जसैवास्मैबुलवर्चसेनापचितिविंदत्युन्नेहृदइयंतएनवतउन्नाम्यामवास्मैहृदइयंत
राम्यामपचितिंविंदतिनर्गयशसीनवातानर्गाएवास्मैनर्गादक्षतियत्रामायशउसाव
स्मामाद्युगमंतश्चाद्युजश्चोनायेरवास्मैस्मामेरपचितिंविंदतितदाऊर्विलोमानस्मोमाईश्व
रायजमानंविक्षाताकर्षतियंतीत्यकविंशाग्निष्टोमानवतिप्रतिष्ठावाएकविंशो
ततएवयज्ञस्यप्रतितिष्ठति॥ ८ अथैषसर्वस्मामापचितिरपचितिकामायजेतसर्वैरवा
स्मैस्मामेरपचितिंविंदतिविराजंसंपद्यतएषवाअपचितायान्नादोन्नंविराडन्नाद्यमेव

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

स्मिन्नृक्षसुसेवृहद्रथंतरसवातासर्गयज्ञासानवतउनायस्तोमाछंदोमाश्चदृष्टाश्चा
नायेरवास्मेस्तोमेरपक्षितिंविंदतितस्यछंदोमाःदृष्टानिपशावोविछंदोमाअन्नंदृष्टा
यत्रिरवीमवास्मिन्नन्नाद्यंपशूदृक्षतियछंदोमवाऽश्वेनद्वादशाहयाजिनमाप्नोतितदाऊ
र्नानालोकास्तोमाछंदोमाश्चदृष्टाश्चयादकस्मिन्यज्ञकतोसमवरुध्यंतईश्वरायज्ञमाना
प्रतिष्ठातारित्यकविऽशाग्निष्टोमासवतिप्रतिष्ठावाएकविऽशाःप्रतिष्ठामवतदस्याय
ति॥ एपक्षीवाएषस्तोमःपक्षिपनिधीयतेनवाअपक्षःपक्षिणमाप्नोत्यथयदेषपक्षीप
क्षिणिनिधीयतेतस्मात्पक्षिणःपक्षिणःपतंतिपक्षीज्योतिष्मानुएषोल्लोकोसंचरतियएवंवे
दत्रिवृतावसितासवनास्त्रजाबुलवर्चसंत्रिवृत्तजएवबुलवर्चसमवरुंधेयपंचदशोवा
र्यंवेपंचदशावीर्यमवावरुंधेयसप्तदशोपशावोविसप्तदशःपशूनवावरुंधेयेकविऽ

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Mayipur, New Delhi.

Takshashila Project

शो प्रतिष्ठा वा एक विꣳशो मध्यत एव यज्ञस्य प्रतितिष्ठत्यथ त्रिणवा विमे वै लोका त्रिण
व एष्टे वै लोकस्य प्रतितिष्ठत्यथ त्रयस्त्रिꣳशो वर्षं त्रयस्त्रिꣳशो वर्षं त्वा नांसवतीय एवं वै
देष वा वज्रस्य विष्टपाय दतो त्रयस्त्रिꣳशो मध्यतः संधाय तत तन वज्रस्य विष्टपमाप्नोति
मध्यतो वा अग्निर्वरिष्ठस्तस्मादतस्तो मा मध्यतो वरिष्ठाः कियंतस्त्रिवृतस्त्रिवृतो दे
तिप्राणा वै त्रिवृत्प्राणेनैव प्रतिष्ठाणमन्वादधाति ॥१०॥ अथैषा ज्योतिष्टोमस्य त्रिवृद्बृहिष्पवमानं
पंचदशान्यान्यानि वज्रवि ऽशो मा ध्यंदिनः पवमानः सप्तदशानि षडानि प्राणा वै त्रिवृदात्मा
पंचदशो मुखं गायत्र्यन्नꣳ सप्तदशो मुखत एव तदन्नं धत्तेन्नमत्त्यन्नादो भवतीय एवं वै मा
ध्यंदिनं वै पवमानं नादवाः सूर्यं लोकमायन्यादष्टवज्रवि ऽशो मा ध्यंदिनः पवमानो भव
ति सूर्यस्य लोकस्याक्रांत्यै वज्रवि ऽशो यद्वै रागायत्रीतेजो ब्रह्मवर्चसं गायत्रीतेज एव ब्रह्म

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

वर्चसमवरुंधेप्राणागायत्रीप्रजननंप्राणादवगायत्र्याःप्रजायतत्रसायस्वामासुम्मंतथा
युजश्चतन्मिथुनंतस्मान्मिथुनात्प्रजायतपक्षिवाएतच्छंदःपक्षीज्योतिष्मान्पुण्यालोकांश्चं
रतियएवंवेदमध्यातावाअग्निर्वरिष्ठस्तस्मादेतस्यामामध्यातावरिष्ठाःक्रियंतएकासत
स्तुनानांविराजमतिरिच्यतएकाकिनामविनमन्नाद्यस्याध्यहंकारातिज्योतिर्वाएषामिष्टा
मामाज्योतिष्मंतंपुण्यंलोकंजयतियएवंविद्वानातनयजात॥११॥ थैषऋषभऋषभोवाएषस्वा
मानामृषभनांगच्छतियएवंवदराजन्यंयाजयेदृषभोवैपशूनामधिपतीराजन्यामनुष्याणां
पशवाअग्निसाधिपतिरधिपतिःसमानानांभवतियएवंवेदतस्यसादाविज्ञायंमाध्यंदिनपव
मानसवतिविश्रामवास्मिसवनात्यांपरिशिष्टात्यनपक्रामुकास्माद्विद्भवतिसमेतंसवतिस
मंतामवास्मिविश्रांकाराद्यनपक्रामुकास्माद्विद्भवत्कमेवृहद्रथंतरसवतइयंवैरथंतरंद्यौ

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

वृहदवाम्माल्लाकाङ्गायंश्चेवाभुष्माभुसायारनायालिकायाःप्रतिष्ठिष्यन्नुष्णिवृहन्नवत्यं
तावाअनुष्टुप्छंदसामंतावृहन्नाम्नामंतारानन्यामनुष्याणामंतएवतदंतंप्रतिष्ठापयति
तस्माद्वारानन्यानाᳬहीयतनमनुनरयंपार्यति॥१२॥यावेवाजपेयःसराजसूयायाराजसूयः
सवरुणमवाप्तेषागासवःस्वाराज्यायज्ञःस्वाराज्यंगच्छतियएवंवेदप्रजापतिर्हिस्वाराज्यंपरमे
ष्ठीस्वाराज्यंपरामष्ठितांगच्छतियएवंवेदासेवृहद्रथंतरसवतस्मद्धिस्वाराज्यᳬस्वाराज्यंगच्छ
तियएवंवेदाभुतंदक्षिणास्मद्धिस्वाराज्यᳬस्वाराज्यंगच्छतियएवंवेदप्रतिभुदानिषिच्यातत्तद्धि
स्वाराज्यᳬस्वाराज्यंगच्छतियएवंवेदवृहत्तस्मोत्रंतंप्रत्यनिषिच्यातत्तद्धिस्वाराज्यᳬस्वाराज्यंगच्छति
यएवंवेदाभुद्धातदक्षिणतआहवनायस्यानिषिच्यातस्यामवानंतर्हितध्यनिषिच्यातसर्वःषड्वि
ᳬशास्मनगामवः॥१३॥अथेषमरुत्स्वामएतनविमरुतापरिमितांभुष्टिमभुष्यन्नपरिमितांभुष्टि

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

उष्णतिय एवं वदय ऋणाशास्मामास्मन मरुतस्मामा गणाशा हिमरुत एतनेवत्रीन्याजाय
द्यत्रीणि त्रिवृंतिस्मात्राणि भवंतिनानाबलवर्चसे प्रतितिष्ठंतिय त्रीणि पंचदशानिनानावी
र्यय त्रीणि सप्तदशानिनानापशुषुय त्रीण्येकविंशानिनानाप्रतितिष्ठंतिप्रतितिष्ठंति
य एवं वद ॥१४॥ अथेषइंद्राग्नोः ऊलायः प्रजाकामावापशुकामावा यजतप्रजा वेऊला
यं पशवः ऊलायं ब्रह्मः ऊलायं ऊलायामवनवत्यातनेवद्वो याजयेद्यत्स द्विवृंतिस्मात्राणि
भवंतिनानाबलवर्चसे प्रतितिष्ठतायद्वपंचदशानानावीर्ययद्वसप्तदशानानापशुषुय
द्वेएकविंशानानाप्रतितिष्ठतः प्रतितिष्ठतिय एवं वद ॥१५॥ अथेषपंचदशइंद्रस्मामउक्ष्ण एते
नवाइंद्रोयान्यादेवताअभवदन्यान्यः प्रजाभवतिय एवं वदराजन्यंयाजाय सर्वः पंचदशा
भवत्याजावीर्यं पंचदशउजसेविनंवीर्यणसमर्द्धयत्येंद्रोषुभवतीद्रियाणिविनंवीर्यणसम

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

द्वीयत्कल्याणवतिपशावावाउच्छानिविडुच्छानिविशामवास्मिपशूनवनिमुनक्त्यनपक्रामुका
स्माद्विष्ठवतिपंचदशास्मात्राणिपंचदशानिसर्वात्याजावीर्यपंचदशास्मिन्नाजा
वीर्यदधाति॥१८॥अथैषइंद्राग्नीस्वामएतनवाइंद्राग्नीअन्यादेवताअसवतामत्यन्याः
प्रजासवतियएवंवेदत्रिवृत्पंचदशानवतिवलवेत्रिवृद्वज्रंपंचदशावलाएश्चवास्मद्वज्र
स्यवचपकाशानवतियएवंवेदराजाचप्रोहितश्चयजेयातांगायत्रीचजगतींचसंपद्य
ततजाब्रह्मवर्चसंगायत्राब्राह्मणावर्धेविशांराजाजगत्याप्रविशतिपुरोधाकामोयजे
तबृहस्पतिरकामयतादेवानांपुरोधांगच्छेयमितिसएतनायजतसादेवानांपुरोधामगच्छ
च्छतिपुरोधांयएवंवेद॥१९॥अथैषविघनइंद्रोकामयतपाप्मानंत्रातृव्यंविहन्यामितिसएतं
विघनमपश्यत्तेनपाप्मानंत्रातृव्यंयद्विपाप्मानंत्रातृव्यंहतयएवंवेदयत्त्रिवृद्भवतिप्राणाः

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

स्मनावरुंधेयद्वादशाःसंवत्सरांतनयत्पंचदशावार्यांतनयत्सप्तदशान्नाद्यंतनयदेकं
विंशःप्रतिष्ठांतनयन्नवदशःप्रजननंतनयत्त्रयस्त्रिंशावलवर्चसंतनयत्त्रिणवावज
ज्ञंप्राणव्यायप्रहरतिपशुकामायजेतबृहताऽसंपद्यतेपशावाविबृहतापशूनेवाव
रुंधेषडेतावृहत्यानवंतिषडृतवःसंवत्सरःसंवत्सरंपशावाउप्रजायंतेतानेवाव
रुंधे॥१८॥इंद्रमाहुत्यामायाअसंवंतसप्रजापतिमुपाक्षवत्तस्मापतंविघनंप्रायच्छत्तेन
सर्वमिष्ट्वेयहतयद्यहतंतद्विघनस्यविघनत्वंसर्वमिष्ट्वेविहतयएवंविद्वाविघ
नेनयजतयामवंविद्वाविघनेनयाजयतिपशुकामायजेतपशावाचिबृहतापशुषे
वप्रतिष्ठिति॥१९॥ ॥इत्येकानविंशःप्रपाठकः॥ ॥त्रिबृद्वहिष्पवमानंपंचदशान्याज्यानिस
प्तदशामाध्यंदिनःपवमानएकविंशानिबृष्ठानित्रिणवआर्नवत्रयस्त्रिंशामिष्टो
मःप्रथमवाराद्वाएफलानित्रिणवंप्रथमंद्वेएकविंशामाषाडशिकपंचदशारात्रिस्त्रि

१४५

विंशामिष्टोमःसाछःपंचदशीरात्रिस्त्रिबृत्संधिज्योतिष्टोमनातिरात्रएकाहिकामाय
जेतानिकामावाएषस्तोमानामनिक्रांत्याअनिक्रांतनहियज्ञस्यार्ध्नोत्येषोमिष्टोमएव
उच्छएषातिरात्रोमिष्टोमनविदेवाइमंलोकमस्यजयन्तुभिरंतरिक्षंराज्यामुंलोक
मजयन्नहोरात्राभ्यामस्यवर्तंतपराच्यावाअन्याक्रांतिप्रतीच्यान्याएषावावप्रतीचीक्र
छतियाश्चिनेनक्रांतिप्रतीचीरवाम्माउषसोविवासयतिद्विसंस्तुतानांविराजमतिरि
चेतएषाविस्तनवतीविराजंकामंकामयातनामतांउष्णेत्रिबृताविप्रतिबृतादतिप्रा
णाविबृत्याणेनेवप्रतिप्राणमस्यादति॥१त्रिबृद्वहिष्पवमानंपंचदशान्याज्यानिस
प्तदशामाध्यंदिनःपवमानएकविंशानिबृष्ठानित्रिणवआर्नवत्रयस्त्रिंशामिष्टो
मःप्रथमवाराद्वाएफलानित्रिणवंप्रथमंद्वेएकविंशामाषाडशिकपंचदशारात्रिस्त्रि

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Mayipur, New Delhi.

Takshashila Project

दृसंधिः सर्वीस्तामनातिरात्रेण बृहत्यजेत सर्वस्यां सर्वस्यजित्यै सर्वमवितना
ग्नोति सर्वं जयति यत्त्रिवृद्बृहिष्ठवमानं भवति तत्त्रिवृत ऽस्तोममाप्नोति गायत्रीं छंदा
यत्पंचदशा याज्यानि तत्पंचदश ऽस्तोममाप्नोति त्रिष्टुभं छंदा यत्सप्तदशो माध्यंदिनः
पवमानस्तत्सप्तदश ऽस्तोममाप्नोति जगतीं छंदा यदेकविंशानि पृष्ठानि तदेकविं
श ऽस्तोममाप्नोत्यनुष्टुभं छंदा यत्त्रिणव आर्भवस्तत्त्रिणव ऽस्तोममाप्नोति पंक्तिं छंदा य
त्त्रयस्त्रिंश ऽशा मिष्टोमस्तत्त्रयस्त्रिंश ऽस्तोममाप्नोति विराजं छंदा यदुक्थिक ऊलोक्रीय
ते तदुक्थिक ऊलो वाप्नोति यद्बृहतीषु संधिनास्तुवंति तद्बृहतीमाप्नोति यदाश्विन ऽशस्य
ते तत्सर्वीमवितनाप्नोति सर्वं जयति शंवे त्रयस्त्रिंश ऽशा यज्ञं वहंति तमध्वर्युरेकादशो
न्यादधाति स्वाय त्वा छात्वा एकादशारत्नी एकादशपशव एकादशाहूयानं वंति तत्त्रयस्त्रिंश ऽशो

१४६

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

त्रयस्त्रिꣳशं प्रतिष्ठापयति तयाममुष्य तया राज्ञा यं यं कामं कामयते तं तमस्य भ्रातव्यं यं का
मं कामयते तं तमस्य भ्रातव्य एवं वेद ॥ शा त्रिवृद्वहिष्पवमानं पंचदशाज्यानि सप्तदशा
माध्यंदिनः पवमान एकविꣳशꣳ होतुः पृष्ठं छंदोमा इतराणि त्रिणव आर्त्वव्यस्त्रयस्त्रिꣳशा
निष्टामः प्रत्यवरोहाः फल्गानि त्रिणवं प्रथममथैकविꣳशमथ सप्तदशमेकविꣳशः षो
डशी पंचदशी रात्रिस्त्रिवृत्संधिस्त्रिवृत्प्रथममतिरिक्तस्त्रयोत्रमथ पंचदशमथ सप्तदशमथैकवि
ꣳशं प्रजापतिः पशून्सृजत तान्सृष्टाञ्छ्रपाकामꣳस्तानग्निष्टोमेन नाम्नोत्रानुष्टुभीनीत्रान्षोड
शिनानाम्नोत्रान्राज्यानाम्नोत्रांसंधिनानाम्नोत्रानाप्तिनेननाम्नोत्रानग्निमब्रुवन्हिमान्मईस्यति
तानग्निस्त्रिवृतास्त्रामनजराबोधायनसाम्नानाम्नोत्रानिंद्रमब्रुवन्हिमान्मईस्यति तानिंद्रः पं
चदशेनास्त्रामनसत्रामाद्दायनसाम्नानाम्नोत्रान्विश्वान्देवानब्रुवन्हिमान्मईस्यति तानाविश्वे

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

दवाः सप्तदशानस्तोमानमार्गीयावणमाम्नानाशुवः स्तोत्रिष्टुभ ब्रवादिमान्मईसितात्रि
ष्टुप्रकविंशानस्तोमनाम्नोद्वारवंतीयेनावारयतदंविष्टुर्विचक्रमइतिव्यक्रमतयस्मा
त्यप्रवपशावाप्रंशारंसएतनयाजतितनविदवाजेवानिजिवायंयंकाममकामयंतत्
तमाप्नुवयंकामेकामयतेतमानाप्नोतितदसौयक्तोसौयमित्रौ॥३॥त्रिवृद्बहिष्पवमानं
पंचदशंउक्थ्यानुराज्यंनवसप्तदशानिस्तोत्राणएकविंशोग्निष्टोमःसोळःपंचदशीरात्रिस्त्रिवृ
संधिर्नवसप्तदशानातिरात्रएप्रजाकामायजतनवविप्रणाःप्रजापतिःसप्तदशःप्राणन्य
एवतदधिप्रजाएतःप्रजाःप्रजायंतकऊसंप्राचीमुदहतिमुरुषाविकऊब्रार्नोवाएषमध्य
तोधायतेतस्माउमाकमश्वंप्रजापतिःप्रजाअसृजततानप्राजायंतसएतमेतेनसामापश्यए
त्रासश्रोत्रेणास्यजिघ्रतःप्राजायंतप्रजननंवाएतसामप्रजायतेवऊर्नतियएवंवेदद्विए

दांकऊनोलोककरातिर्नर्गमवतद्वितंमध्यतःप्रजनयत्यतिरात्रासवयादारात्रेवाअ
नुप्रजाःप्रजायंतेहारात्रएवानुप्रजयापशुभिःप्रजायते॥४॥त्रिवृद्बहिष्पवमानंपंचदशा
न्याज्यानिपंचदशामाध्यंदिनःपवमानःसप्तदशानिपृष्ठानिसप्तदशआर्नवएकविंशा
ग्निष्टोमःसप्तदशानुछानिपंचदशीरात्रिस्त्रिवृत्संधिर्विष्णुवतातिरात्रएतत्पष्ठंज्योतिनयंया
जायद्विष्णुवाएषस्तोमानांविष्णुवानेवसवतियदेकएकविंशानवत्यकविंशावाइते
मावादित्याद्वादशमासाःपंचर्तवस्त्रयइमेलोकाअसावादित्यएकविंशआदित्यस्यैवेनं
मात्रांगमयत्यपवाउदेतिनवाएतमन्याज्यातिर्षाज्यातिष्यूक्देतिनेनमन्यश्चेष्टप्रष्ठदेतिय
एवंवेद॥५॥पंचदशंबहिष्पवमानंत्रिवृत्याज्यानिसप्तदशोमाध्यंदिनःसवनमेकविंशंवृती
यसवनंउक्थंपंचदशीरात्रिस्त्रिवृत्संधिर्गोष्टोमनातिरात्रएत्रातव्यवान्याजतगवावैदेवा

Takshashila Project

अमुरानत्यालोकस्योत्तदंतराज्यानपजय्यमजयंनस्योलोकस्योत्राहयंप्रगुह्य
राज्यानपजय्यंजयति॥ इत्रिहद्वहिष्यवमानंपंचदशाच्यान्यानिसप्तदशंमाध्यंदिनउ
मवनामकविष्टुंहतीयसवनउसाछंपंचदशारात्रिस्त्रिहसंधिराद्युष्टोमनात्तिरात्रे
एश्वर्यकामायजेतार्थोस्वामार्यंद्यनपत्रउशायद्दत्तिरात्रासवद्यादोरात्रास्यामव
ह्यर्यलोकामति॥७॥ त्रिहद्वहिष्यवमानंपंचदशउदाउराज्यउसप्तदशोमित्रावरुणस्य
पंचदशंब्राह्मणाछंसिनःसप्तदशमछावाकस्येकविष्टोमाध्यंदिनःएवमानःसप्तद
शउदाउःषष्ठामकविष्टुंमित्रावरुणस्यत्रिणवंब्राह्मणाछंसिनएकविष्टुंशमछावाक
स्यत्रिणवआर्भवस्यत्रिष्टुंशोनिष्टोमःप्रत्यवरोहाएकछानित्रिणवंप्रथमंद्वएकविष्टुं
सषोडशिकपंचदशीरात्रिस्त्रिहसंधिरत्रिजितातिरात्रएत्राहयवाचाजनानिजितावित

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

वाअसुरानिमांलोकानस्यजयन्न[illegible]नपजय्यमजयन्नसिजितेवत्राद्यमिमांलोकानसि
जिग्यरात्र्यानपजय्यंजयति॥८॥त्रिवृद्वहिष्पवमानेपंचदशःछंदोऽउराज्यंसप्तदशोमित्रा
वरुणस्यैकविंशोब्राह्मणाच्छंसिनःपंचदशमछावाकस्यसप्तदशोमाध्यंदिनःपवमा
नएकविंशःछंदोऽउःएष्टेत्रिणवोमित्रावरुणस्यसप्तदशोब्राह्मणाच्छंसिनएकविंशो
मछावाकस्यत्रिणवआर्भवस्त्रयस्त्रिंशोनिष्टोमःप्रत्यवरोहाएकछानित्रिणवंपथमंद्वे
एकविंशोमषोडशीकेपंचदशोरात्रिस्त्रिवृत्संधिर्विश्वजितातिरात्रेएपशुकामायजेत
रातादिनानानदिष्टीयंपशावावालखिल्यायन्नानानदिष्टीयंपूर्वंऽअम्पतउत्तरावाल
खिल्यारतसप्तत्यशवःप्रजायंतेहूपाणिविकरातियद्वार्षाकपशुउपतिष्ठतियदे
वयामरुत्॥एत्रिवृतातिरात्रेएवब्रह्मवर्चसकामायजेतताजावेत्रिवृद्ब्रह्मवर्चसंतेजएव

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

ब्रह्मवर्चसमवरुंधेतजमिव्रह्मवर्चसप्रतितिष्ठतिपंचदशानातिरात्रेणवीर्यकामायजे
तोजावीर्यंपंचदशाऽउजएववीर्यमवरुंधऽउजमिवीर्यंप्रतितिष्ठतिसप्तदशानातिरात्रेण
न्नाद्यकामायजेतान्नंवेसप्तदशोन्नाद्यमेवावरुंधएकविंशानातिरात्रेणप्रतिष्ठाका
मायजेतप्रतिष्ठावाएकविंशोयदतिरात्रोनवद्यहोरात्रायारवप्रतितिष्ठति॥१०॥
ज्योतिष्टोमोग्निष्टोमःप्रथमहःसर्वस्तोमोतिरात्रउत्तरंतस्यचतुर्विंशंबहिष्पवमानं
पंचदशान्याज्यानिसप्तदशामाध्यंदिनःपवमानएकविंशानिपृष्ठानित्रिणवश्चानवि
स्रूयस्त्रिंशोग्निष्टोमःप्रत्यवरोहाएकछानित्रिणवंप्रथममाथेकविंशमथसप्तदश
मेकविंशःषोडशीपंचदशारात्रिस्त्रिवृत्संधिरंगिरसःस्वर्गंलोकमायंतस्तुषाऽहविं
षाऽश्रहविष्कृतांगिरसावहायतांतावागच्छतांयतोगिरसःस्वर्गंलोकमायंतस्तावत

Digitized by Vaidika Bharati (Sanskrit Institute), New Delhi

Takshashila Project

प्रेतांतावातसामनीअपश्यतांतास्याद्विरात्रमतन्वातांतेनस्वर्गंलोकमितांयःपोल्पोही
नश्वस्याअपातनयजेतानोतिश्वर्वसांप्रदामाप्नुताऽहितावंगिरसःप्रजाकामायजेत
द्वितायऽस्तेतद्यप्रजाःस्वर्यकामायजेतद्वितायाद्विलोकात्परालोकोनिप्रक्रम्योद्वराभ्ये
द्विरात्रश्त्याज्यदिग्निष्टोमःपूर्वमहर्नवसुच्छ्यमंतर्यंतियद्वाच्छ्यानिष्टोमंयाज्यातिरुच्छ्यः
पूर्वमहर्नवतिनाग्निष्टोममंतर्यंतिनाच्छानितदाऊरमावावयज्ञस्यमात्रायदग्निष्टोमो
यदग्निष्टोमःपूर्वमहर्नवतियज्ञस्यमात्रांनातिक्रामत्यथोत्तरस्याऽऽउच्छेस्योधिरात्रिमुप
यंतितानाच्छान्यनंतरितानिचउविंऽशंबहिष्पवमानंसवसुत्तरस्याऽऽश्चउविंऽशाच्छ
हरागायत्रीप्रजननंगायत्रीप्रजाद्याउत्तरेस्तोमाःसुगमंतश्चासुजश्चतन्मिथुनंतस्मान्मिथु
नात्प्रजायातसर्वस्मात्रामातिरात्रोभवतिसर्वस्यास्यिसर्वस्यजित्यिसर्वामवितनोतिसर्वं

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

जयति॥११॥ अथ यस्याज्यातिरुच्यः इर्वमहर्सवत्याङ्गरतिरात्रउत्तरं तिस्रः इर्वस्याक्षो वि
राजमतिरिच्यते द्वाभ्यामुत्तरमहर्विराजऊनमूनातिरिक्तं वा अन्नं प्रजाः प्रजायंते अन्न
जया पशुभिर्जायते य एवं वेदैकामन्नुतानां विराजमतिरिच्यते एकाकिनमेवेन
मन्नाद्यस्याध्यहंकारात्पतनं विचित्ररथं कापयाअयाजयन्नामैकाकिनमन्नाद्यस्या
ध्यहमकुर्वन्नस्माद्विचित्ररथीनामकः क्षत्रपतिर्जायते उलं इव द्वितीयः॥१२॥ अथ य
स्यत्रिवृत्यं च दशाभिष्टोमः इर्वमहर्सवत्याङ्गरतिरात्रउत्तरं मिथुनास्यान्नामास्या
मुत्तरमहः प्रजनयंति तत्प्रजातन्नश्चारसंतश्चक्रुवाएतसार्कं वृतायत्रिवृत्यं च
दशोस्त्वामोयं कामं कामयते तमेतेनान्यक्षातयत्र यत्र क्षिचक्रीवता कामयते त
त्रदस्यक्षातयद्दाङ्गरतिरावासवतिप्रतिष्ठित्याएतनविकपिवानालोवायन

१५०

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

इश्चाभूद्ब्रह्मतामगच्छदभूद्ब्रह्मासवतियएवंविद्वानतिनयजाता॥१३॥त्रिवृत्प्रातःसवनं
पंचदशंमाध्यंदिनंसवनंसप्तदशंतृतीयसवनंपंचदशंप्रातःसवनंसप्तदशं
माध्यंदिनंसवनमेकविंशंतृतीयसवनंसाकंमेकविंशंप्रातःसवनंत्रिण
वंमाध्यंदिनंसवनंत्रयस्त्रिंशआर्भवश्चतुस्त्रिंशोऽग्निष्टोमएकविंशोऽत्यग्न्यति
रात्रोऽसावादित्यएकविंशोऽत्यग्न्यतिरात्रोऽसावादित्यएकविंशोऽत्यग्न्यतिरात्रो
निमेषाउशिकानिमेषाउशिकाप्रथमंरात्रिमेषामपंचदशीरात्रिस्त्रिवृत्संधिःप्रजापति
र्वाइदमेकआसीत्तस्यवागेवद्वितीयासाएकातमामेवाचंविसृजत
इयंवाइदंसर्वंविभवंत्यस्यांतीतिमवाचंद्वसृजतसदंसर्वंविभवंत्योसाद्वाद्वि
तनाद्वयापांध्वरासंततेवंतस्याएतिवृतीयमछिनत्तद्भूमिरभवदभूदिववाइदमि
तितद्भूमिर्भूमिर्वाकतिवृतीयमछिनत्तदंतरिक्षमभवदंतरिक्षवाइदमितितदंतरि

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

ह्यस्यांतरिक्षंवऽदाइतिद्वितीयमूर्द्धमुदाम्यन्नद्योरसवदद्धतदिवाअदइति
तद्दिवादिवद्वामषावावप्रत्यक्षंवाग्यज्ञिकायएतद्वाचावदतियदतिमध्ये
नेतद्वाचावदतियक्रतिमर्वायेतद्वाचौरसोमूर्द्धउद्वदतियद्वाइतियादतानि
रूपाणएवहंन्यज्यंतमुखतएवतद्वाचंविसृजंतमुखाताएज्ञियंकर्मेप्रजापतिर्वो
इदामकाक्षरंवावऽमतीत्रधस्यकारात्रइमेलोकाअमवत्रूक्षाअनुपजावनाम
एवहतकथमिमेलोकालोमटक्षीणाःकथमुपजावनायास्फरितिमएतंत्रिरात्रमप
श्यन्नमाहरात्रिनमोलोकानद्वातनोत्रातावाइमेलोकालोमाशृक्षऽस्तउपजावनी
याअमवऽस्त्रिरात्रस्यवाइदंसुष्टंत्रिरात्रस्यादरणंयदिदामस्वलोकमधिगच्छतिएमू
नोत्रमानंद्विपदांचतुष्पदांयएवंवदप्रजापतिर्यद्वाचंव्यसृजतमाक्षरादवतिपथमं

२५१

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

स्मृतिद्वितीयं तृतीयं यं यनायनावेरूपेण प्रजापतिर्वाचं ह्यसृजत तत्तनातनरूपेण
ज्यानिचारस्यांतहानिवाप्यंतत दाऊर्ध्वलिवादिनाहारस्त्रावेत्रिरात्र इत्येकाहरावे
वाकुत्र्यहरमहरंत्र्यहरः पुरुषः सवाएनंवदत्याऊर्ध्वएनं पुरुषसंमितेवदति॥१४ एते
नविदेवाएषुलोकेषूर्ध्वन्नेतनस्वर्गेलोकमायन्नाद्वेत्रिरात्रोवाचोरूपेणाज्यानिचा
हानिचविनज्यंतएकाहरावेवाकुत्र्यहरमहरमहरस्यरूपेणविनज्यंतत्रायागंधर्वा
स्त्रेषामषानकिरणैःपृथिवीवाव्योरंतरिक्षमसावादित्यस्यद्यौस्त्रयाघमासउषसोऽसर्वं
तत्रिरुषसःसचातवापुरुषसःसवातमावादित्यउषसःसचातत्रालिमिथुनानितानेष
षमिथुनंद्वसंनवातामिथुनाद्यत्प्रजायतेतत्तृतीयमिंद्रेवृत्रायवज्रमुद्यच्छामा ब्रवी
नामप्रदर्शीरक्षिवाइदंमयिवार्यंतत्रप्रदास्यामीतितदस्मेप्रायच्छन्नद्विलुःप्रयत्नाम

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

द्वितीयऽमृतीयमुदयच्छन्नएवाब्रुवन्नामप्रहार्षीरग्निवाइदंमयिवार्यंतात्प्रहास्या
मीतितस्मैप्रायच्छन्नद्विस्तुःप्रयत्नादतद्वावतदस्यहृत्यतउत्नाजिगीषुर्नपराजायथेन
पराजिग्यकतरश्चनानारिंश्चविस्नायहपस्पृधेथांत्रधमहर्मंवितदिरायथामित्यत
द्वाआन्यांतमहमंप्रायच्छत्रास्मैषामक्रियआर्षीयाविद्वाऽस्मैप्रथामहनिदेयंयथा
वाश्यामवऽमप्रतिष्ठितयंप्रतिष्ठितःसायानार्षीयाविद्वाऽस्मैद्वितीयहनिदेयंयथा
वाअंतरिक्षामवऽसांतरिक्षमित्यंतरिक्षंविऽवर्दंतस्यविऽर्चआर्षीयाविद्वाऽस्मैस्मै
तृतीयहनिदेयंयथावेद्योरवऽमद्योरितिदिवंविऽर्बंधुतस्यविऽःशतान्यवदंदा
यंतएषावावयज्ञस्यमात्रायच्छतऽसेवमाविच्छिन्नादीयातदशाताद्वदंदायंतदशाह
राविराड्विराजायज्ञःसेवमाविच्छिन्नादीयातत्रयस्त्रिऽशाद्वत्राणिचशतानिप्रथामहनिदेया

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Mauipur, New Delhi.

Takshashila Project

सूर्या द्वितीयत यार्तृतीयथिषा द्विदवत्या त्रिरूपा बलाणा द्वृतीयत्रतीयमयीधः काम्या
मिषिया मिहया साडरंतमरस्वतिमहिविश्रुत एतानितद्ये नामानि दवसुनः सुहृता भू
तानू॥१५॥ इदं वा वपथमनाम्नाय कारा द्यदिदमस्यामध्यमयज्ञस्थलमिदं द्वितीयन यदिदं प्राण
दिज्ञत्यदस्तृतीयन यद्वर्षतियन्नक्षत्राणि यदसंलोकं नेजेत दा ऊर्ध्वस्वादिनामहा उ तेवा
एत द्वादशत्रिरात्रश्चितस्यित देवसुखं यदेतषामर्कांबहिष्यवमानं यत्र सिताहनीतो
यक्षोयन्मध्यममहःसआत्मा अग्निष्टोमसामानि पुच्छं यदेवासाउदेतितत्सुखं यत्र सिताहनी
तोयक्षोयन्मध्यममहःसआत्मा निपुच्छं यदेवासाउदेतितत्सुखं यत्र सिताहनीतोयक्षो
यन्मध्यममहःसआत्मा यदस्यामतितत्पुच्छमेतावान्वावत्रिरात्रो गायत्रं प्राणस्त्रेष्टुभं वज्रुजा
गतंत्रयोत्रत्रसर्वमाप्नुवन्ति य एवं वेद तदा ऊर्ध्वस्वादिनः किं यात्रिरात्रः श्वेतीयानिति ब्रूया

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi

Pakshashila Project

एते वाव छंदसां वीर्यवत्तमे यज्ञायज्ञीयत्रिष्टुप्जगत्यौ ते अभिलाभवतो मध्ये जगतीवीर्यवतीभ्यां
मेव तच्छंदोभ्यां पशून्परिगृह्णाति यज्ञेनायतनं मुष्मिंल्लोके पशवः प्रजायंते ॥ ॥

दिव्यध्येतदस्य योऽश्यानिति ब्रूयाद्दिव्यध्येवितदस्मिंपरांऽउर्वाऽइति त्वाऽऽपराऽइति ब्रूयात्
न्यराङ्वदतिपराऽपश्यतिपराऽपाणित्यकाऽइह्वाऽउत्तयाऽइत्याऽऽरकऽइति ब्रूयात्स
मानो ऽसेषयन्याणापानोयानस्य द्वयावाऽआदामणोसूत्रमातामचामश्लोकश्त्रिरात्र
उत्तःशासतिस्यमुखंयएवंवेदयद्वित्रिरात्रस्य सलोमतदस्य विलोमयदस्य विलोमतद
स्य सलोमतद्यदतत्यरऽमदहरवरंक्रियतयजमानायेवतत्यश्न्यरिष्टिग्लातिपजननाय
नस्मुष्मिंल्लोकपशवःप्रजायंतेसोवावत्रिरात्रायथोदित्यवंप्रथममहर्यथामध्ये दिन
एवंद्वितीयंयथास्तमित्यवंतृतीयं गच्छन्यमुष्यमाद्युज्यंगच्छतिसार्वत्रयंयएवंवेद ॥१३॥ ॥
इतिविंशःप्रपाठकः ॥ ॥ इंद्रोमरुतःसहसुमजिनाश्वांविराऽसामायराजेवोचतस्माद्रा
जेवोचविशंजिनंतितोयमोशृणान्मरुतादसहसुमज्यासिष्ठामितिसआगच्छत्सोब्रवीदए

Digitized by Vasishtha Tripathi Sanskrit Research Institute, New Delhi

Takshashila Project

मा स्मिंसहस्रे क्रायथामितिसुपाकायताऽसयामायश्पादकांगाऽसहस्रएसहस्रस्य
यावित्रताऽसाब्रवीदियमेवममासुसहस्रंयुवांविकल्पयथामितिताव ब्रूतांयथावाव
द्वामतांपश्पास्यवमावमतांपश्पावइतितयावाइदऽसहस्रंविकल्पयामहाइयुक्तवऽसा
मुदाकषावशयऽस्वेकुवंत्रऽशानाहरामहिपास्मिनश्यंप्रथमायादध्यतीतितंशानाहरं
तासामस्यप्रथमएदाथंइस्याथयमस्यातकुर्वंऽसामायराज्ञउदहिहृतीयनचात्मनस्त
तीयनचसहस्रस्यपयसइतिमावक्रःपिंगाक्षकवाषीदिहृतीयनचात्मनहृस्तृतीयनच
सहस्रस्यपयसःसायासामक्रयणीसेवमाहृतीयनचास्यतस्याआत्मनस्तृतीयनचसहस्रस्य
पयसःसामःक्रीतानवतियएवंविद्वान्सोमंक्रीणातियस्माएवंविदुषासोमंक्रीणंतितंक्र
वन्निंद्रायादहिहृतीयनचात्मनस्तृतीयनचसहस्रस्यपयसइतिसाशबलायष्टीकरदि

प ८ ९

दो ९

Takshashila Project

तृतीयेनचात्मनस्तृतीयेनचसहस्रस्यपयसःमायांइंद्रियेष्वासिंचमातृतीयेनचास्यतस्या
आत्मनस्तृतीयेनचसहस्रस्यपयसइंद्रियेष्वादधातिसतवतियएवंविद्वानिंद्रियेष्वांदधाति
यस्माएवंविदुषइंद्रियेष्वादधतितद्भवत्यमायादधितृतीयेनचात्मनस्तृतीयेनचसह
स्रस्यपयसइतिसाजरताऊष्टाशृंगफदिद्भावादित्योहाभीतार्कसीयसीतृतीयेनचात्मन
स्तृतीयेनचसहस्रस्यपयसःमायाउस्वरणीसिंचमातृतीयेनचास्यतस्याआत्मनस्तृतीयेन
चसहस्रस्यपयसाउस्वरणीकृतासतवतियएवंविद्वानउस्वरणीकारातियस्माएवंविदुषे
उस्वरणीऊर्वतिनाचकृवान्मन्यातदंतदाऊर्वलवादिनानवाअस्तुर्लोकंसहस्रयाउ
लोकाश्रितद्यावदितःसहस्रस्यगोर्गविपतिष्ठितातावदस्माल्लोकादसोलोकःसह
स्रयाजीवाइमांलोकाच्चाभोत्यथोयावत्सहस्रंयाजनान्यथोयावत्सहस्रमाश्वीनान्यथा

Digitized by Vaidika Pra

Takshashila Project

यावत्सहस्रमक्ष्यानितद्भवागवास्पृणातिसमाक्रमणायवाएतादीयंतसहस्रंयदसृज्यत
तस्यतार्प्यायानिरामीद्यत्तार्प्यंप्रद्यस्यनयतिमायानिवाय॥१प्रजापतिःप्रजाअसृजतताअस्मा
सृष्टाःपराचआयन्नस्पतिनइतिबिस्यद्यःसाब्रवीदुपमावर्त्तध्वंतथाविवाक्यामियथाद्यमा
नाइयमस्यःप्रजनिष्यइतितास्योविनऋतंब्रूहीयद्भवउस्मास्यऋतनिधनेनर्त्तमब्रवीद्धानिध
नेनावयत्रिणिधनेनप्राजनयंदितेर्हवाइदंसामसिर्मृत्युःप्रजाअत्रिचप्रचजनयत्यद्यमा
नमस्यत्रूयानवतियएवंवेदाज्यंसामानिवाएतानिश्रेष्ठसामानिप्रजापतिसामानिगच्छति
ज्यंष्ठ्यंश्रेष्ठंयएवंवेदितिर्वेसामसिःप्रजापतिरिमांलोकान्सर्वान्कामानउस्थ्यदाद्याउस्थ
तदाद्यादाद्धानामाद्यादाद्दवंसर्वानिमोलोकान्कामांउस्थ्यएवंविद्वानतिःसामसिस्तुतइ
मिवलोकाएतानिसामान्ययमेवर्त्तनिधनमंतरिक्षमानिधनेद्योत्रिणिधनंयथाहेवज्रःहेत्रा

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

एएत्रसंचरन्त्यवमिमांलोकानत्रसंचरतियएवंवेदाग्नेर्वीपतानिविद्यानरस्यसामानिय
त्रवाएतेरक्षांतिस्वंतितस्यजादवाद्यात्रकोनवद्यमिमुपनिक्षयस्वंवातस्यायाएवताद
वताएःसाम्येहायनमस्कुर्योज्ञायतिक्षांतिस्वंति॥शावाग्निशबलीतस्याग्निरात्रावमग्नि
रात्रावाएतांप्रदापयतितद्यएवंवेदतस्माएषाप्रत्नाउग्रेयालमन्नाद्यायमन्नयान्नाद्याद्ध
रामीपरिक्षयतमंबिबद्धादशरात्रारधःशयीतयाद्वादशास्यात्रस्याउपक्लप्तःशबलीहामः
ऊचाउरावाएःसंप्रवदितायत्रयाम्यस्यपाशानष्टिएयात्रदरण्यंपारत्यदर्शस्वंबमालन्यश
बलिशबलीतिक्रिराकायद्यदन्यछुनश्गर्दनाद्यप्रतिवाश्पातसासमृद्धायदिनप्रतिवाश्पत
संवसारपुनराकृष्यछबलिसमुद्रोमिविश्वचत्रात्रलादवानांप्रथमजाजतस्यात्रमसिशुक्रम
सितजास्यमृतमसितांचाविद्यशबलिदीद्यानांतस्यास्वेष्टपिवापादांतरिक्षंपादाद्यौःपादः

२५५

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

समुद्रपादएषासिशबलितांवाविश्वमानश्चमूर्द्धंधुद्भवासार्द्धाराऽशबलिप्रजानाऽशाचि
ष्टावृतमनुगषऽस्वाहा॥३॥वउष्टोमाग्निष्टोमएकविंऽशउक्थ्यःसर्वस्तोमातिरात्रःप्रजा
पतिर्वअश्वमेधयज्ञस्तत्यरापतत्तदश्वोभवत्तदश्वस्याश्वत्वंतद्देवाअश्वमेधेनप्रत्यदधुरेषवाव
प्रजापतिऽसर्वंकरातियाश्वमेधेन यजतएषवावसशारीरःसंतवद्यस्तुष्ट्रोलोकायत्याश्वमेध
सश्वाचाअश्वस्यसम्पादृदत्तद्देवाश्वउष्टोमनप्रयदधुर्यद्वउष्टोमोभवत्यश्वस्यसर्वत्वाद्य
त्रिस्त्रोउष्टुभश्चतस्रोगायत्रीःकारातितस्माद्त्रिभिस्त्रिभिस्तुतिभिस्तुतिभिसर्वान्यलायमानःप्र
तिदधातयंतोवाअश्वःपशूनामंतोउष्टुप्छंदसामंताविस्तुर्देवतानामंतश्चउष्टोमस्तोमानामं
तस्त्रिरात्रायज्ञानांयद्वेलाव्याउष्टुभःप्रतिपादानवंतिचउष्टोमस्तोमस्त्रिरात्रायज्ञांतएवत
दंतंप्रतिष्ठापयात्यकविंऽशमदनवंतियस्मिन्नश्वआलभ्यतएकविंऽशावाइतासावाद्वि

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

द्वादशमासाः पंचर्तवस्त्रय इमे लोका असावादित्य एकविंशआदित्यस्यैवैनं मात्रां गम
यति तस्य महानाम्न्यः पृष्ठं सर्वं यन्न्यतदन्यद्वा एता छंदांस्यन्यद्वा एतानि पशव आलभ्यंत एतावा
एतः समाप्नुवंति यन्महानाम्न्यः पृष्ठं सर्वं यश्वस्य सर्वं वा यद्वा पार्ष्ठ्यरश्मं वृत्तसामसवतीश्च रावा
एषा याता धृतः परंपरा वतामतारश्मिनाम अश्वो धृता यत्पार्ष्ठ्यरश्मं वृत्तसामसवत्यश्वस्यैव
यात्यै सर्वस्यामातिरात्रा सवति सर्वस्यास्यै सर्वस्य जित्यै सर्वामवितनाम्नोति सर्वं जयाय कश्य
पावि कादशिनी वान्येषां यज्ञानां सवयेकविंशिन्यश्वमेधस्य खादिरो वा बिल्वो वा पालाशो वान्ये
षां यज्ञानां सवति नेतुदार एकविंशाद्यरत्निरश्वमेधस्य नान्येषां पशूनां तदन्या अवद्यं यवद्यं अ
श्वमेधस्य दक्षिणा तान्येषां पशूनां वद्यं तुत्तरा तो श्वमेधस्य लक्षणा रवा श्वान्येषां पशूनां वद्यं ति
वेतस शाखा स्वश्वमेधस्य दृषेयास्यान्यपशूनि सुंजं शाराक शारपर्णा शरयंत्या यास्यान्यपशूनि सं तप्रा

१५६

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

रण्यां सृजंति। धा। त्रयस्त्रिंशता तिरात्रः सर्वषोडशिमंतायां राज्यं आशाऽसत्तमएतेन यजे
त राजा वा एष स्वामानाऽराज्यमवास्मिन्दधाति यदाह्नारात्रिं प्रथममहर्जंतएकाहरात्रिवा
यावानतिवादायाथ यद्यहरात्रिधनमाज्यादादंसवंत्फलरायारात्रोरसिमंतस्यात्र्यहमा
ज्यादाहानिसवंस्यत्रहमविनंपशुभिःसमर्द्धयंतिसर्वषोडशिमंतासवंतोद्रियंवीर्यंऽषा
डशीद्रियेणैवविनावीर्येणसमर्द्धयति॥ ५॥ चतुर्विंशाःपवमानास्त्रिवृत्स्याज्यानिपंचदशा
निपृष्ठानिसप्तदशाग्निष्टोमश्चतुश्चत्वारिंशाःपवमानाःपंचदशान्याज्यानिसप्तदशानिपृष्ठा
न्येकविंशाग्निष्टोमःसोऽष्टाचत्वारिंशाःपवमानाएकविंशान्याज्यानित्रिणवानिपृष्ठा
नित्रयस्त्रिंशाग्निष्टोमएकविंशास्तुच्छानिसषोडशिकानिपंचदशीरात्रिस्त्रिवृत्संधिश्छंदा
मपवमानःपशुकामोयजेतएशावाविछंदामायछंदामाःपवमानानवंतिएतेनैवावरुंधे

Takshashila Project

मायस्वामायुग्मंतश्चायुजश्चतन्मिथुनंतस्मान्मिथुनात्प्रजायते॥ ६॥ त्रिवृत्स्तोमः सवनं पंचदशं माध्यंदिनं सवनं सप्तदशं तृतीयसवनं चतुस्त्रिंशं प्रातःसवनं चतुश्चत्वारिंशं मा
मष्ट २ ध्यंदिनं सवनं चत्वारिंशं तृतीयसवनं सप्तचत्वारिंशं प्रातःसवनं त्रिणवं माध्यंदिनं सवनं त्रयस्त्रिंशं तृतीयसवनं सप्तचत्वारिंशं षोडशीपंचदशी रात्रिस्त्रिवृत्संधिरंतर्वसुरिमे लोकास्त्रिरात्रास्त्रीणि वा अयं लोकस्त्रीणि वा अमुं छिद्रमिवांतरिक्षमस्त्रीणि त्रिरात्रस्य प्रथमं हरस्त्रीणि वा अन्नं छिद्रमिव मध्यतः पशवो वा छंदांसि वा छंदांसि मध्यतः पशवो वा सर्वं ह्यपिहितं प्राणे वा छिद्रतायै॥ ७॥ त्रिवृत्स्तोमः सवनं पंचदशं माध्यंदिनं सवनं सप्तदशं तृतीयसवनं सप्तचत्वारिंशं प्रातःसवनं त्रिणवं माध्यंदिनं सवनं त्रयस्त्रिंशं तृतीयसवनं सप्तचत्वारिंशं चतुर्विंशं प्रातःसवनं चतुश्चत्वारिंशं माध्यंदिनं सवनमष्टाचत्वारिंशं तृतीयसवनं सप्तचत्वारिंशं

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

षोडशीपंचदशारात्रिस्त्रिवृत्संधिः पराकः पराकेणावेदयाः सूर्यलोकमायंसूर्यकामोयजे
तपराडवितेनसूर्यलोकमाक्रमातयज्ञाएतस्याकंतदस्यपराक्रपराकस्यपराकत्वंनवि
तत्रजग्मुषकिंचनाकंनास्मौक्रंसवतियएवंवेदयजायास्वुक्रुप्तःपराञ्चेवितेनसूर्यलो
कमाक्रमाततद्यदेकविंशाःषोडशानवतिपंचदशारात्रिस्त्रिवृत्संधिस्तेनास्मिंलोके प्र
तितिष्ठति॥८॥चतुर्विंशाःपवमानास्त्रिवृद्याज्यानिपंचदशानिवृष्ठानिसप्तदशानिस्तोम
श्चतुर्विंशाःपवमानाःपंचदशान्याज्यानिसप्तदशानिवृष्ठान्येकविंशानिस्तोमःसाछ
श्चतुर्विंशाःपवमानाःसप्तदशान्याज्यान्येकविंशानिवृष्ठानित्रिणवानिस्तोमःसाछ
श्चतुर्विंशाःपवमानाएकविंशान्याज्यानित्रिणवानिवृष्ठानित्रयस्त्रिंशानिस्तोमएकवि
ंशान्यछानिसषोडशिकानिपंचदशारात्रिस्त्रिवृत्संधिरत्रिरकामयतवद्वारामवीरआजा

Digitized by Vaidjka Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

यरत्रितिसएतमएशएत्रस्यत्रचारावीराआजायंतास्यचचारावीराजायंतयएवंवदे
कऽस्मामसुश्रल्पेकमस्यारसातवीरजननंविस्मामावीरामवास्मितस्यजनयतिचउचिऽ
शाःपवमानानवंतिचउविऽशाश्छरागायत्रीप्रजननंगायत्रीप्रजात्याउनायस्तोमायुग्मे
तश्चाद्युजश्चतन्मिथुनंतस्मान्मिथुनात्यजायतेत्रिष्टोमःप्रथममहरुत्पद्यद्वितीयऽषोम
डशीतृतीयमतिरात्रश्चतुर्थंनानावीर्यतायेनानावीर्याणिपहानिकारातिगायत्रंविप्रथम
महस्त्रिष्टुभंद्वितीयंजागतंतृतीयमानुष्टुभंचतुर्थंतदाऊर्यतृतीयदहनिषाडशिनंतृत्ली
सुतृतीयनाक्नानुष्टुभमाश्चुरछंदश्चतुर्थमदःस्यादानुष्टुभोविषाडशातिचतुर्थंदहनिषा
डशीयदातव्यःस्वआयतनाषाडशीतृत्सातछंदानिरहानिनानावीर्याणिकारातिनोधर्मं
प्रथमस्याक्नोवलसामत्रिपेतंद्वितीयस्यश्रायंतीयंतृतीयस्यत्रिशाकंचतुर्थस्यतदाऊरप

Digitized by Vaidika Bharata/Sun... Trust, Mumbai, New Delhi

Takshashila Project

त्रिऽशश्चवाएषयज्ञायसच्छंदसाधिकनायच्छंदउपेतातितद्यादृषाचतुर्थेहन्यतिजगती
क्रियातनपत्रिऽशायकालेयंप्रथमस्याक्रोछावाकसामसामाधुछंदसंद्वितीयस्यारोरवंतृती
यस्यसमेतंचतुर्थस्यनानावीर्यतायेनानावीर्याएषहानिकारायभिन्नाहृषसासुत
इतितृतीयस्याक्रोरथंतरंकस्वमिंद्रावसवितिवामदेव्यंयज्ञायज्ञायथाअश्वीतिचतुर्थस्या
क्रोबृहद्दुमध्येमहिंतरमितिवामदेव्यंछंदसांनानावीर्यतायेनानावीर्याएषहानिक
राति॥एत्रितृत्यंचदशाभिष्टामःप्रथममहरथोन्नरस्याक्रश्चतुर्विऽशंबहिष्पवमानंपं
चदशानित्रीणिज्यानिसप्तदशमछावाकस्यैकविऽशामाध्यंदिनःपवमानःसप्तदशे
द्वेपृष्ठ्यैकविऽशाद्वैकविऽशंतृतीयसवनऽसाछंतृतीयस्याक्रएकविऽशंबहि
ष्पवमानंत्रीणिज्यानिपंचदशमछावाकस्यचतुर्विऽशामाध्यंदिनःपवमान

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

एकविंशानिष्टुप्छानिक्रिएवंतृतीयमवेनंद्वाचाछेएकविंशमछावाकस्यचतु
र्थस्याक्रअतुर्विंशाःपवमानाःपंचदशाछंदाउराज्यंछंमसदशानित्राएएक
विंशानिष्टुप्छानित्रयस्त्रिंशाःनिष्टोमएकविंशास्तुछानिसप्तदशिकानिपं
चदशारात्रिस्त्रिवृत्संधिर्जमदग्निःवृष्टिकामएतमाहरसहमान्यापानउपद्यदि
दमाऊर्नवाअर्वोपलितोसंजानातइतिनसर्वानवेतनाएषान्युप्रतिज
गतीछंदोसिसंपद्यतेजगतीवैछंदसांपरमंएषंवुष्टुपरमामवेतनाएषंवु
ष्टुप्रतिउराडाशिन्यउपसदोसवंतियज्ञावावेउराडाशाःपशुष्वेवप्रतिष्ठ
मावाहाग्नेवरुधरमापितरंवेश्वानरमवसेकरिंश्रायादवस्योजुहुताहविःस्वा
हादेवावश्विनोमधुकशयाद्यमंयज्ञंयजमानायमिमिक्षतमेंश्रायादवास्या

Digitized by Vaidika Bharati/Sarasvati Trust, Mayur Vihar, New Delhi

Takshashila Project

जुहुता हविःस्वाहादेवविश्वेदेवा अस्मिन्यज्ञे यजमानाय धिचिक्रमस्वं ज्ञाय
देवस्योजुहुता हविःस्वाहादेवासो मरुतो धमत्र अस्मिन्यज्ञे यजमानाय धीज्ञ
यादेवस्योजुहुता हविःस्वाहादेवसवितः सुभावित्रमद्यास्मिन्यज्ञे यजमानाय सु
वस्वं ज्ञ यादेवस्योजुहुता हविःस्वाहादेवधातः सुधातद्यास्मिन्यज्ञे यजमानाय
धीज्ञ यादेवस्योजुहुता हविःस्वाहादेवाया वाणीमधुमतीमद्यास्मिन्यज्ञे यजमा
नाय वाचं वदतं ज्ञ यादेवस्योजुहुता हविःस्वाहादेव्यनुमतेत्वद्यमं यज्ञे यजमा
नाय मयस्वं ज्ञ यादेवस्योजुहुता हविःस्वाहादेव्यदितेत्वादिद्यमद्यास्मिन्यज्ञे य
जमानाय सुवस्वं ज्ञ यादेवस्योजुहुता हविःस्वाहादेव्यआपो नन्नम्यधमद्यास्मिन्य
ज्ञे यजमानाय यं ज्ञ यादेवस्योजुहुता हविःस्वाहामदःमदःपजावाहृतुर्जुषाणइं ज्ञ

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

यादवस्योजुहुताहविःस्वाहादेवहूतःसुरेताध्मअद्यास्मिन्यज्ञेयजमानायेधांश
यादवेस्योजुहुताहविःस्वाहाग्नेयएककपालआश्विनाद्विकपालोविष्णवस्त्रिकपा
लःसोम्यश्चतुष्कपालःसावित्रःपंचकपालोध्मत्रःषट्कपालोमारुतःसप्तकपालो
बार्हस्पत्याष्टाकपालोमित्रानवकपालोवारुणादशकपालएंद्रएकादशकपा
लोविश्वादेवाद्वादशकपालः॥२०॥त्रिवृत्स्तोत्रःसवनंपंचदशोमाध्यंदिनंसवनं
सप्तदशंतृतीयसवनंपंचदशंप्रातःसवनंसप्तदशंमाध्यंदिनंसवनामकविंश
शंतृतीयसवनंसाकंसप्तदशंप्रातःसवनामकविंशंमाध्यंदिनंसवनंत्रि
णवंतृतीयसवनंसाकामकविंशंप्रातःसवनंत्रिणवंमाध्यंदिनंसवनंत्रयस्त्रि
ंशंसंतृतीयसवनंत्रयस्त्रिंशोहाणफलानित्रिणवंप्रथमोद्वएकविंशसषोडशिके

Takshashila Project

पंचदशीरात्रिस्त्रिवृत्संधिर्वसिष्ठः प्रवहाताहीनश्वामन्यतसएतमयज्ञपात्रायंपर्यै
द्धाहानश्वमन्यतसएतमयजेतयस्तामास्मामममनिसंक्रामत्यथादवायज्ञंरर
हतिवसिष्ठस्यजनित्रमवतःप्रजात्यैवत्यवरोहाएफत्रमस्याकृतानिभवंतिप्रतिष्ठि
त्यै॥११॥त्रिवृदग्निष्टोमःपंचदशउक्थःसप्तदशउक्थएकविंशोतिरात्रोविश्वामि
त्रस्यसंज्ञायाजकृतवावंतारष्ट्रआहिंसंतसविश्वामित्राजाकावाराजेतमयज्ञयज्ञ
राष्ट्रमसवदराष्ट्रमितरत्राहत्यवान्यजेतसवत्यात्मनापरास्यत्राहत्यानवतियएवंव
दज्योतिर्वएषविर्हृताज्योतिष्प्रजानांभवतियएवंवदवउष्टोमावाएषवउष्पादाः
पशवःपशुष्वेवप्रतितिष्ठत्यकविंशोस्तोमानातियंतिप्रतिष्ठावाएकविंशोतनएव
यज्ञस्यप्रतितिष्ठति॥१२॥द्वेत्रृतीसवनेपंचदशामकंद्वेपंचदशासवनेसप्तदशामेकंद्व

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

सप्तदशमवनएकविंशामकंद्वएकविंशामवनेत्रिणवामकंद्वेत्रिणवसवनेत्रय
स्त्रिंशामकंपत्यवरोद्धीएफलानित्रिणवंप्रथमंद्वएकविंशासाषाडशीकपंचदशारा
त्रिस्त्रिवृत्संधिर्देवाश्चवाअसुराश्चास्पर्द्धंतातनयजयंतेतेब्रुवंत्वावामिथुनेनविजयाम
हियतारनावावामिथुनंनप्रतिविदाऽस्मेपरानवानितितादेवाएकशत्यब्रुवन्नोकथ्य
सुरावावामिथुनंपश्यविंदंद्वावितिदेवाअब्रुवन्द्वेशत्यसुरावावामिथुनंपश्यविंदऽस्त्रय
इतिदेवाअब्रुवऽस्त्रिंशत्यसुरावावोमिथुनंपश्यविंदऽश्चत्वारइतिदेवाअब्रुवऽश्चत
त्यसुरावावोमिथुनंपश्यविंदन्पंचतिदेवाअब्रुवन्नासुराअविंदऽस्मातादेवाअनव
न्यरासुरास्तवत्यात्मनापरास्यत्राहत्यानवतियएवंत्वदसंवत्सरंवाएषांतद्वीर्यमन्ना
द्यमवृंजतसंवत्सरंवीर्यमन्नाद्यंत्राहत्यस्यवृङ्ग्यएवंवादपंचरावावाएषपांडुःपुरु

षःपांडुःपशवस्तेनपुरुषंवपश्वऽश्वाभोत्यस्थूरिर्वाएषमंतानायज्ञाद्वोद्वोहिस्तोमावद
र्वहातायंकामंकामयतेतामतेनास्यक्रातयत्रयत्रचस्थूरिणाकामयतेतत्तदस्यक्रातस्या
संग्पःपंवाहानवतिसंतत्यिप्रयवरोद्धीएफलमस्याक्रउद्धोनिसवंतिप्रतिष्ठित्यै॥१३त्रिवृद
ग्निष्टोमःपंचदशउक्थःसप्तदशउक्थःपंचदशउक्थःसप्तदशातिरात्रःपंचशारदायोमरु
ताऽस्तोमायःकामयेतब्रह्मःस्यामितिसएतेनयजेतमरुतोविदवानांवृथिष्ठाब्रह्मरव
सवतिसप्तदशऽस्तोमानातियंतिप्रजापतिर्वैसप्तदशःप्रजापतिमेवाप्नोत्यगस्त्योविमरु
त्यउक्थःप्रोक्तानिशयाबध्नातिवज्रमादायान्यपतंसएतकमाशुनायमपश्यएतेनाशम
यद्यक्रयाशुनायऽशस्यतेशांत्याएवसप्तदशष्टौत्रुक्थःपंचवर्षोसप्तदशष्टौस्त्रिवृत्सा
अप्रवातास्वान्यर्थमिक्रुतान्याक्षितानतरालसंतपतरांसृजंतितततःसंवत्सरनवनातष्टौ

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

रूपा आनयंति ताऽश्वेवाङ्गः स्वान्यर्थमिकृता ओक्षिता नतराल संतप्तेतरांसृजंति तत
संवत्सरे राजा वा आनयंति ताऽश्वेवाङ्गः स्वान्यर्थमिकृता ओक्षिता नतराल संतप्तेतरांसृ
जंति ततः संवत्सरे पिशंगीरानयंति ताऽश्वेवाङ्गः स्वान्यर्थमिकृता ओक्षिता नतराल संत
प्तेतरांसृजंति ततः संवत्सरे सारंगीरानयंति ताऽश्वेवाङ्गः स्वान्यर्थमिकृता ओक्षिता नत
राल संतप्तेतरांसृजंति ततः संवत्सरे सामा भवंति ताऽश्वानवृद्धमाल संतपंचोत्तमहन्याजा
ग्रीषामायर्ग्रामारुता उद्धाणामारुत्या वत्सतार्यथदिरुद्रे सिमान्यता भायरुद्रवातद्वरो
डाशमष्टाकपालं निरुप्या थान्यमालभेत यदि सऽशीर्यतलोमामककपालं निरुप्या थान्यमा
लभेत यद्यु सुप्रियतापोनश्रीयं चरुं निरुप्या थान्यमालभेत यद्यु धःस्यात्सोर्यं चरुं निरुप्या था
न्यमालभेत यदि वाणावाक्रटावाम्याद्वार्दम्यस्यं चरुं निरुप्या थान्यमालभेत यदि पलाद्येत
यद्यवमीदन्निरुप्तं चरुं निरुप्या थान्यमालभेत ॥ ॥ ॥ ॥

स १

१६२

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

दाय यं च रुं निरुप्याथाग्नमालालेत यदि ग्रामहाजाय दुरिंद्राय प्रमक्तन एकादशकपालं
निरुप्याथाग्नमालभेत यद्ध्यान्यनमृत्कनाश्रियेत प्राजापत्यं द्वादशकपालं निरुप्याथान्यमा
लालेतेतनवापकयावागांदामावेतस्वतोष्टासर्वाष्टिद्धिमाप्नोसर्वाष्टिद्धिमृध्नोतियएवंवेद
॥२४॥ज्योतिष्टोमोग्निष्टोमोगोरुक्ष्यामहाव्रतंगोरुक्ष्यआयुरतिरात्रःसंवत्सरोवेव्रतंत
स्यवसंतऋतुर्मुखंग्रीष्मश्चवर्षाश्चपक्षोशरन्मध्यंहेमंतःपुच्छंतस्माच्छरदामोषधायानिसंप
द्यंतेशरद्धिमध्यंसंवत्सरस्याहुतंवाएतऊर्वंतियेपुरासंवत्सराद्धुतमुपयंत्यतद्धिव्रतमा
संयत्पंचरात्रेपंचहुतवआप्तेनव्रतेनसुतमर्वमाप्नुवंतियएवंवेद॥२५॥ ॥इत्येकत्रिंश
त्प्रपाठकः॥ ॥इष्ट्वाःषडहंजतवानप्रयतिष्ठंत्रएतेनप्रयतिष्ठन्प्रतिष्ठकामोयाजत
प्रयतिष्ठतिषड्वाऋतवऋतुष्वेवेतेनप्रतितिष्ठतिइष्ट्वाःषडाहानवतिप्रयद्धस्मृद्धिप्र

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

त्यक्षꣳ चेतनर्त्वविआर्क्षवि वृद्धा एव॥१॥ त्रिवृदग्निष्टोमः पंचदशउक्थ्यः सप्तदशउक्थ्याज्या
तिर्गोरायुरतिरात्रायः कामायतसर्वमायुरियामितिसएतेनयजेतयत्रऋद्धुरस्माद्भवति
त्रयः प्राणापानव्यानास्त एव तत्संधीयंतेयद्ज्योतिर्गोरायुरतिरात्रोनवतिप्रतिष्ठित्यै॥
२॥ अस्यासंग्यः पंचाहोविश्वजिदतिरात्रोन्यस्मैविकामायसत्रमन्यस्मैयज्ञानतत्रावणाज्ञो
तियस्मैकंयज्ञानतद्यज्ञनाभोतियस्मैकꣳसत्रꣳसत्रमिवरएतद्यदनुलोमंदृष्टानिय
देकधादृष्टानिनवंत्यकधैवास्मिꣳस्वादानावीर्यंदधत्यन्नंदृष्टान्यन्नाद्यमेवास्मिंदधा
तिपशवःदृष्टानिपशुष्वेवप्रतितिष्ठत्यस्यासंग्यः पंचाहोनवतिसंतत्यैविश्वजिदतिरात्रो न
वतिविश्वस्यानिजित्यै॥३॥ दृष्टुःषडहोमहाव्रतमतिरात्रःसप्तर्षयएतेनार्क्षवꣳस्वेनर्द्धिम
स्मादेतेनयजंतेतद्ध्याएवसप्तशिरसिप्राणाःप्राणाइंद्रियाणींद्रियाएवैतेनाभोतिस

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

प्रयाम्याः पशवस्तानेतेनाप्नोति वृत्तऽसप्तमस्याक्षः पृष्ठं भवति तद्यन्नाप्तमभं वै वृत्तमन्ना
द्यमेवैतेनाप्नोति पृष्ठ्यः षडहो भवति प्रयुक्तमृध्यै प्रयुक्तऽ ह्येतेन सप्तर्षयऽ आर्द्धवृध्याए
वा॥४॥ पृष्ठ्यः षडहः सप्तदशं महाव्रतमतिरात्रस्तस्य त्रिवृच्छिरः पंचदशौ पक्षौ सप्तदशऽ आत्मे
कविंशं पुच्छमातनवि प्रजापतिः प्रजाऽ असृजत प्रजया प्रपशुभिर्जायेत यऽ एवं वेद सप्तद
शो वै प्रजापतिर्यज्ञ सप्तदशं वृत्तं भवति प्रजापतिमेवाप्नोति यत्त्रिवृच्छिरो भवति नवप्राणाः प्र
णाश्चैव प्रतिनिष्ठमियन्तं च दशौ पक्षौ भवतो वीर्यं सप्तदशऽ आत्मा भवति प्रजापतिर्वै सप्त
दशः प्रजापतिमेवाप्नोत्येकविंशं पुच्छं भवति प्रतिष्ठित्यै॥५॥ पृष्ठ्यः षडहः छंदोमऽ एवमा
नं महाव्रतमतिरात्रः पशुकामो यजेत पशवो वै छंदोमाः छंदोमाः एवमानाम महाव्रतं स्य
भवति पशूनेवावरुंध उत्तमायास्तोमाय सुग्मं तस्य सुजश्च तन्निष्पुनं तस्मान्निष्पुनाद्वजायन्ते

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

अस्यासंग्यः पंचादशत्रयस्त्रिंशमहस्रस्य चतुस्त्रिंशानिष्टोमः सप्तदशमहाव्रतमति
रात्रस्य चतुर्विंशं बहिष्पवमानं त्रिवृच्छिरः पंचदशोपह्वोमसप्तदश आत्मैकविंशं
छामतनविजमदग्निः सर्वाण्यायानुष्टुभ सर्वाणि वैतनायायानुष्टुप्तिय दस्यासंग्यः पंचा
दशस्त्रयस्त्रिंशमहस्त्रयस्त्रिंशाद्देवताद्देवताएवाप्नोतितस्य
चतुस्त्रिंशानिष्टोमः प्रजापतिश्चतुस्त्रिंशाद्देवतानां प्रजापतिमवाप्नोति चतुर्विंशं बहि
ष्पवमानं भवति महाव्रतस्य चतुर्विंशात्यहरागायत्री प्रजननं गायत्री प्रजात्या उत्तमायस्त्रो
माश्चुगमंतश्चाश्चुजश्च तन्मिथुनं तस्मान्मिथुनात्प्रजायते त्रिवृच्छिरो भवति नवप्राणाः प्राणे
ष्वेव प्रतितिष्ठति यत्पंचदशोपह्वोमवीर्यं वा एतत्सप्तदश आत्मा भवति प्रजापतिर्वै सप्त
दशः प्रजापतिमवाप्नोत्येकविंशं उक्थं भवति प्रतिष्ठित्यै ॥ ज्योतिष्टोमाग्निष्टोमो गोस

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

अथ आयुरुष्णाग्निजिदग्निष्टोमाविश्वजिदग्निष्टोमः सर्वजिदग्निष्टोमः सर्वस्तोमातिरात्रएतेन
वाऽइंद्रोऽयजन्यादेवताअनवदयन्याः प्रजानवतियएवंवेदयज्ज्योतिर्गौरायुष्मान्पुरुषः स्वाऽभवति
प्रजाताक्षामाऽउपैतीमानवलोकानेवलोकेषुप्रतितिष्ठत्यथाग्निजिदग्निजिताविदेवाऽइ
मांलोकानन्यजयन्विश्वजिताविश्वमजयंसर्वजितासर्वमजयंसर्वस्तोमातिरात्रानवतिस्व
र्वस्याप्तेसर्वस्यजित्यैसर्वमवितनोतिसर्वंजयतिऽ॥ चत्वारिंशद्दान्यग्निष्टोमसुखानि
विश्वजिन्महाव्रतंज्योतिष्टोमातिरात्रएतनवैप्रजापतिःपुरुषमसृजतसर्वस्यान्नाद्यस्या
धिपत्यमगच्छत्सर्वस्यान्नाद्यस्याधिपत्यंगच्छतियएवंवेदशिरोवाअयंसंभवतःसंभवतिवऽ
द्वीविहितंवेशिरःयाएअद्भुःप्राणंवागात्मावेष्टप्राणियस्तृष्टाऽउपैतिशिरएवात्मानमनुसंद
धाद्यतद्वैपुरुषमकल्पस्माअन्नामवद्वतमपिदधाद्यथयाज्ज्योतिष्टोमोतिरात्रानवद्यज्ञ

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

स्यक्रुष्टे॥९॥ पृष्ठ्यः स्वामः षडहो विश्वजिदतिरात्रो यस्मिन्विकामाय मत्रमन्यस्मै यज्ञानतस्म
त्रणा नोति यस्मै कं यज्ञानतद्यज्ञना नोति यस्मै कऽमत्रऽ मत्रमिव वाएतद्यदनुलोमं पृष्ठा
नि यादकक्षपृष्ठानि नवंत्यकधैवास्मिऽस्मादाजावार्यदक्षयन्नं पृष्ठाय्यन्नाद्यमवास्मिदक्ष
तिपशवः पृष्ठानि पशुष्वेव प्रतितिष्ठति यद्वै मनुष्याणां प्रयह्नं तद्देवानां परोह्नं मथ यन्मनु
ष्याणां परोह्नं तद्देवानां प्रयह्नं मन्द्वैएतेह्नेव्रतं यद्विश्वजित्प्रयह्नं मवैतनान्नाद्यमवरुंधे॥
१०॥ पृष्ठ्यः षडहो महाव्रतं ज्योतिष्टोमातिरात्रएतन्नवैदेवादेवत्वमगच्छद्देवत्वं गच्छति यएवं
वेदतद्व्रतमाप्नोति यदष्टरात्रमिष्टोमादिव्रतऽसंपद्यातथ ज्योतिष्टोमातिरात्रान्नवत्यक्रु
त्स्यक्रुष्याअष्टरात्रएवैदेवा मर्वमाक्रुवतसर्वमक्रुतयएवंवेद॥११॥ पृष्ठ्यः षडहो ज्योतिर्गौ
रायुरतिरात्रादेवाविश्वात्यारब्बिसमुस्त्रेप्रजापतिमुपाक्रमवऽस्त्रेस्यएतन्नवरात्रएणामृतत्वं

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

पाय छादतद्भावमनुष्यस्यामृतत्वंयत्सर्वमाद्युरतिवसीयान्भवति सर्वमाद्युरतिवसीयान्भव
तियएवंवेदनवरात्रावाएषनवप्राणाःप्राणाष्टवप्रतिष्ठतिष्टष्ठःषडहोभवतिप्रयज्ञमृद्ध्या
अथयज्ज्योतिर्गोरायुरतिरात्रोभवतिप्रतिष्ठित्यै॥१२॥ज्योतिष्टोमोग्निष्टोमोगोरुक्थ्यआयु
रुक्थ्यस्यासंग्यःपंचादोविश्वजिदतिरात्रःपशुकामोयजेतयज्ज्योतिर्गोरायुरुग्रहःपुरस्ता
द्भवतिप्रज्ञातांस्तामाद्युपेतीमानिवलोकानेष्वेवलोकेषुप्रतिष्ठत्यथयदस्यासंग्यःपंचा
हामध्यातोभवतिपांडूःपुरुषःपांडूःपशवस्तेनपुरुषंचपशूंश्चाप्नोतिविश्वजिदतिरात्रो
भवतिविश्वस्यानिजित्यै॥१३॥त्रिवृदग्निष्टोमःपंचदशउक्थ्यस्त्रिवृदग्निष्टोमःसप्तदशाग्निष्टोम
एकविंशउक्थ्यःसप्तदशाग्निष्टोमस्त्रिणवोग्निष्टोमस्त्रयस्त्रिंशउक्थ्यस्त्रिणवोग्निष्टोमोवि
श्वजिदतिरात्रइंद्रेसुरांदत्वाकार्यंवक्रवांअमन्यततंदेवाएतनस्यामनाद्याजयंसपाप्मनो

Takshashila Project

नेर्हश्यमगच्छत्तस्माद्दिशुद्दाताद्दंडहाताद्दशमीनेर्हश्यंगच्छतिदशादशिनीवाएषाविराडन्नंविराडन्नाद्यमवास्मिंदधात्यग्निष्टोमनविदवाअसुरान्निरुत्सुमध्यतउल्लिःप्रजयापशुभिःप्रजायंताग्निष्टोमनेवत्राद्यंनिरुत्सुमध्यतउल्लिःप्रजयापशुभिःप्रजायतत्रिकऊद्वाएषयज्ञस्त्रिकऊस्समानानांचप्रजानांचभवतियएवंवेदा॥२४॥त्रयस्त्रिद्दाताग्निष्टोमाःत्रयःपंचदशाउल्ल्यास्त्रयस्सप्तदशाउल्ल्याएकविंशातिरात्रःऊसुरुर्विदद्दशरात्रोवायःकामयेतब्रह्मःस्यामितिसएतंनयजतयद्रणशास्त्रामाब्रह्मारवभवतिसद्वत्रिवृत्तःसद्पंचदशाःसद्सप्तदशाएकविंशातिरात्रोभवतिप्रतिष्ठित्यैज्योतिर्वाएषविद्दाताज्योतिष्प्रजानांभवतियएवंवेदचतुष्टोमोवाएषचतुष्पादाःपशवःपशुष्वेवप्रतितिष्ठत्येकविंशःस्तोमानातियंतिप्रतिष्ठावाएकविंशःप्रत्यवतिष्ठत्यातनविऊसुरुर्विंडअद्दालकिरिष्ट्वाद्दमानमा

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Mayur Vihar, New Delhi

Takshashila Project

ऋतुमानमऋतयएवंवदा॥१५अस्यासंगःपंचाहश्चत्वारश्छंदोमाविश्वजिदतिरात्रःपशु
कामायजेतयदस्यासंगःपंचाहःउरस्वाऽऽहवतिपांक्तःपुरुषःपांक्तःपशवस्तेनपुरुषंच
पशूंश्चाप्नोतिछंदोमामध्यतानवंतिपशवोवाछंदोमाःपशूनामवरुध्यैविश्वजिदतिरात्रो
भवतिविश्वस्यासिजित्यै॥१६त्रिष्टोमाग्निष्टोमाज्योतिरुक्थंत्रिष्टोमाग्निष्टोमागौरुक्थंज्योति
जिदग्निष्टोमागौरुक्थंविश्वजिदग्निष्टोमआयुरुक्थंविश्वजिदग्निष्टोमःसर्वस्तोमोतिरात्रो
हवावाअसुरैर्हन्यमानास्तेप्रजापतिमुपाधावंस्तस्मैएतांदेवतुरंप्रायच्छंस्तांप्राविशन्नसिच
र्यमाणंयाजायदेतामवादेवतुरंप्रविश्याप्रमृत्यै॥१७अस्यासंगःषडहस्त्रयश्छंदोमाश्चतुष्टो
मोग्निष्टोमोविश्वजिदतिरात्रश्चाराज्यावाएषयज्ञःश्वाराज्यंगच्छतियएवंवेदप्रजापतिर्हिश्वा
राज्यंपरमेष्ठीश्वाराज्यंपरमेष्ठितांगच्छतियएवंवेदोसेवृहद्रथंतारत्नवतस्वर्हिश्वाराज्यमश्नु

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

तं दक्षिणा सद्विश्वाराज्यं षड्विंशास्तोमानां भवति सद्विश्वाराज्यं सर्वस्तोमानां मध्यं तं त
ऽश्रियागच्छति य एवं वेद तं वेदितव्यं मध्ये पौंडरीकं दृष्ट्वा सुदामसीरं तत्र सर्वा ऋद्धिमाप्नो
ति सर्वा ऋद्धिमृध्नोति य एवं वेद ॥१७॥ ॥इति द्वाविंशः प्रपाठकः॥ ॥अतिरात्रः षष्ठो ऽहः स
र्वस्तोमोऽतिरात्रश्चतुर्विंशो दशमोऽतिरात्र एष वा आत्मा द्वादशाहो यत्रयो दशरात्रयः समा
ना एष यत्सायणीयश्चोदयनीयश्चातिरात्रौ यं कामं कामयेत तमतानिरस्य क्रीतेषु गृहप
तेषु वा उपदासुकानि भवन्ति तद्यन्मध्ये सर्वस्तोमातिरात्रो भवति तेन गृहपतेर्वा गृहपतिर्वा उपदासुका
नि वात्यतावा अर्यलगृहपतय आरुणीहोतारः सुसगास्तेऽपयंति तेन सर्वा ऋद्धिमाप्नोति सर्वा
ऋद्धिमृध्नुवंति य एतानुपयंति ॥१॥ अतिरात्रो द्वादशाहस्य दशाहानि महाव्रतं वातिरात्रश्च
वा एष आत्मा यत्तायतयदेष द्वादशाहस्य विछिद्य मध्ये तिरात्रं ऊर्ध्वं यं उपरिष्टाद्व्रतमुप

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Mayur Vihar, New Delhi

Takshashila Project

यं तिनवाचं विक्षिं दिंत्याश्रुवं तिवायादशीमामामतावि प्रतिष्ठिताश्रायादशारात्रयः प्रतिति ष्ठंति
यएताउपयंति॥शा अतिरात्रः पृष्ठ्यः षडहः पृष्ठ्यः षडहश्रयस्त्रिंशारंभणोतिरात्रः कामसन
त्यावाएतारात्रायाविराष्ट्रिदशात्मिकादशीप्रजाद्वादशीपशवश्रायादशीकामायवउद्दशी
सर्वानिवितानिः कामानवरुंधतएतावावब्रुध्नस्यविष्टपायादितोत्रयस्त्रिंशोमध्यतः संधा
यातातनब्रुध्नस्यविष्टपंशरार्द्धतिद्विः पृष्ठानुपयंत्यसिश्वीमवितानिरन्नाद्यंदधातपक्षिणा
वाएतारात्रायायंकामंकामयंततमेतानिरन्यक्रवातयत्रयत्रद्विपक्षीकामयततत्रदन्यक्र
तत्रिवृतावयंतित्रिवृताद्यंतिप्राणावित्रिवृत्स्तोमानांप्राणेरवत्रयंतिप्राणेषुप्रतितिष्ठंति॥३
अतिरात्राज्योतिर्गोरायुष्मद्रः पृष्ठ्यः षडहश्रायुर्गोज्योतिरतिरात्रायाश्चूल्यावादकवावि
वादशमीमाश्चसरश्चएताउपयुज्यज्योतिर्गोरायुष्मद्रः पृष्ठ्यतास्तोमानुपयंतामानवलो

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

कानेष्वेवलोकेषु प्रतितिष्ठंत्यथ यत्षष्ठः षडहो मध्यातो भवत्यथ वा वै देवतल्पो देवत
ल्पमेव तद्रोहंति तल्पो भवति प्रवमायमस्य तल्पमाप्नुवंत्यथ यदा सुर्गोज्योतिरतिरात्रो ये
नोतायंति तेन सुनरायंति ॥४॥ अतिरात्रा गोश्रायुश्च द्वे अहनी द्वादशाहस्य दशाहाद्यतिरात्राद
ज्ञोश्रायुश्च द्वे अहनी भवतो मिथुनोत्सामा उपयंति प्रजाया अथ यानि द्वादशाहस्य दशाहा
निवाचमविच्छिन्नामुपयंति प्रजननायैतावेव प्रतिष्ठिताश्च उद्दशारात्रयः प्रतितिष्ठंति य एता उप
यंति ॥५॥ अतिरात्रः षष्ठः षडहो महाव्रतं षष्ठः षडहस्त्रयस्त्रिंशारंभणा अतिरात्र एतानि वै देवा
देवत्वमगच्छन्देवत्वं गच्छंति य एता उपयंत्यथ तद्वै देवानाꣳ सत्रं तद्यावद्देवाः सत्रमासतेऽपो
र्णमास्यतिरात्रा अथ यानि षडहानि सप्तः षडह एकाष्टकामहाव्रतमथ यानि षडहानि स
प्तः षडहो मावास्यातिरात्रस्तस्मात्तद्धिमुषार्णानसुतादेवानाꣳ हितद्धिमुतः प्रत्यक्षमे

१६८

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

वितासिर्द्दिवताअस्यारा हंतिपतिनादात्रुसय्यमितरमनुपाह्वादीक्षेरन्नपतिनादाय॥ह॥अ
तिरात्रस्त्रिवृदग्निष्टुदग्निष्टोमाज्योतिर्गोरायुस्त्रयहःषष्ठःषडहआयुर्गोर्ज्योतिरतिरात्रः ह
त्रंद्वाएतारात्रयोसिनिर्वदंतिब्रह्मवर्चसकामाउपयुंजीत्रिवृदग्निष्टुदग्निष्टोमोभवतिब्रह्म
तद्यशसाईयतिब्रह्मवेत्रिवृद्यज्ज्योतिर्गोरायुस्त्रयहःप्रज्ञातोस्तोमानुपयंतामानवलोका
नेवलोकेषुप्रतितिष्ठंत्यथयस्त्रिष्ठःषडहोमध्यातोसवयज्ञेवेष्टषस्यज्ञमेवतन्मध्यतो
धायतस्मान्मध्येसदन्नंधिनोत्यथयदायुर्गोर्ज्योतिरतिरात्रायनतोयंतितनुनरा
यंति॥ग॥त्रिवृदग्निष्टुदग्निष्टोमाज्योतिर्गोरायुस्त्रयहोद्वादशाहस्यदशाहान्यतिरात्रान्य
स्मैवेकामायसत्रमन्यस्मैयज्ञानतस्मावणोतियस्मैकंयज्ञोनतद्यज्ञेनाप्नोतियस्मै
कल्पसत्रंयदन्यतोतिरात्रास्तेनयज्ञोयथानिद्वादशाहस्यदशाहानितनसत्रमुपावर्वेता

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Mayipur, New Delhi.

Takshashila Project

सिःकामावव्रंधाता॥८॥अतिरात्राज्यातिर्गोरायुश्चरहाद्वादशाहस्यदशाहान्यतिरा
त्रःप्रजाकामाउपद्युरेतासिर्वेप्रजापतिःप्रजाअसृजतप्रजयापशुभिर्जायेतय
एताउपयंतियाज्यातिर्गोरायुश्चरहःप्रजातांस्तामानुपयंतीमानवलोकानेवलोके
ष्वप्रतिष्ठंत्यथयानिद्वादशाहस्यदशाहानिवाउमविछिन्नान्नाउपयंतिप्रजननाय
यैतावेप्रतिष्ठितावंपंचदशरात्रयःप्रतिष्ठंतियएताउपयंति॥९॥एताएवसमहा
ब्रताएतासिर्वेइंद्रःपरमांशिजितिंव्यजयतपरमामावेतासिर्विजितिंविजयंतपंच
दशावेवज्ञानवाअष्टहातनवज्ञेणवीर्यंकारातियाषाडशपारंनएगामदतद्वहातन
वज्ञेणवीर्यंकारात्ति॥१०॥अतिरात्राज्यातिर्गोरायुर्गोरायुःपंचाहाद्वादशाहस्यदशाहा
न्यतिरात्रएतासिर्वेप्रजापतिरनंनाऽश्रियमजयदनंतावाएतायत्पंचाहविक्षयत्पंचाहा

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

नंतादवप्रजायंतयथानिद्वादशाहस्यदशाहानिवाद्यमविछिन्नाउपयंतिप्रजननाये
तावेप्रतिष्ठिताःसमदशरात्रयःप्रतिष्ठंतियएताउपयंति॥११॥अतिरात्रास्तिस्रवःषड
हाद्वादशाहस्यदशाहान्यतिरात्रादवावेष्टात्पारबिनयुक्तेप्रजापतिमुपाक्षवऽस्रेस्यए
तानाष्टादशरात्रेणामृतत्वंपाप्यछंदेतद्वावमनुष्यस्यामृतत्वंयत्सर्वमाप्नुवंतिवसायानुस
वतिसर्वमाप्नुयंतिवसायाऽसानवंतियएताउपयंतिद्विर्वाएतानवनवपाणाअसिरवी
मिवितासिराप्नुर्दधात॥१२॥एताएवसमहाव्रताएतासिर्वाआरण्यानांपशूनामाधिपत्य
माक्रमतासायेषांपशूनामाधिपत्यंगछंतियएताउपयंतिमृगसत्रंवाएतादतासिर्वाआरण्या
पशवोनाकृताःप्रजायंतनाकृतमेषांप्रजायतेयएताउपयंति॥१३॥अतिरात्रास्तिस्रवः
षडाहास्तिजिद्विश्वजिद्वेअहनाद्वादशाहस्यदशाहान्यतिरात्रःउभयकामाउएद्वारता

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

त्रिर्वै प्रजापतिः पुरुषमसृजत स सर्वस्यान्नाद्यस्याधिपत्यमगच्छत् सर्वस्यान्नाद्यस्याधिपत्यं
गच्छति य एतां उपयंति पुरुषसंवा एतद्विंशावि पुरुषा दश हिदश्याअंगुलया दशपा
द्या यादतावि ंशतारात्रयासंवत्सरेवैतान्लिलोकपुरुषं प्रतिष्ठापयंत्येतावि प्रति
ष्ठितावि ंशतारात्रयः प्रतितिष्ठंति य एतां उपयंति ॥१४॥ अतिरात्रास्त्रिस्त्रः षडहा तिरात्रो
स्त्रिस्त्रः षडहास्त्रिस्त्रः षडहा तिरात्रः पशुकामा उपेयुरेतानि वा आदित्याः स मयाम्यामस्मृ
जत पशूनेतानि रुद्रसृजंत त्रिर्वै समस्तादित्याः पशव आदित्या आदित्याअस्मिंल्लो
कं रुद्रा आदित्याअमुष्मिन्पशवास्मिन्नृतावामुष्मिंस्तुमायारनायालोकायार्झ्ध्वं तिष्ठ
वालोकमनुष्यलोकं च य एतां उपयंति ॥१५॥ अतिरात्रः षष्ठः षडहस्त्रयः स्वरसामानादिवाकी
र्त्यमहस्त्रयः स्वरसामानः षष्ठः षडहस्त्रयस्त्रिंशारंभणा तिरात्रा ब्रह्मवर्चसकामा उपेयुः

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Mayur Vihar, New Delhi.

Takshashila Project

ग्रलत्तिर्वा आसुरः सूर्यं तमसा विध्यत्तस्मादवाः प्रायश्चित्तिमिच्छन्त्स एता अविंदन्त्सा निरस्मा
त्तामापा घ्नन्नपतामाघ्नातय एता उपयंति सोमापोषं पशुमुपालेभ्यमालसेरंसामाविब्राह्मणः
पशवः प्रसाम्नामवतादृवतां पशुभिर्बध्नंदयंतत्र चामवा कृतमानार्त्वचः सामिधेन्यास्तवेतिम
त्तुर्वियक्किंचावदन्नेषजंलषजतायेनिदाघीयउपयुस्त्राह्यषप्रतितजिष्ठंतपतिकिलासन्वा
त्तुसयमतिक्षेत्योपहंत्यतावाउयादावाराजनिरुपेत्र किलासास्तवदकिलासानवतिय
एवंविद्वानेनाउपेति॥१६॥ अतिरात्राज्योतिर्गोरायुरादासिस्नवः षडहा द्वादशाहस्यदशा
हानिमहाव्रतंचातिरात्रश्चान्नाद्यकामाउपयुः पंचर्त्रावा द्वादशमासा त्रयश्चमलोकाअसावा
दित्य एकविंशोन्नंद्वाविंशमास्यालोकस्यः संवत्सरादमुष्मादादित्यादन्नाद्यमवरुंधात
य एता उपयंति॥१७॥ अतिरात्राज्योतिर्गोरायुर्गोरायुः पंचादासिस्नवः षडहा द्वादशाहस्य

Digitized by Vasishtha Tripathi Collection, Manipur, New Delhi

Takshashila Project

दशाहान्यतिरात्रः प्रतिष्ठाकामाउपद्वारतानिर्वैप्रजापतिरश्वलोकेषु प्रत्यतिष्ठद्यद्द
तास्त्रयाविंशतीरात्रयानवंतित्रयश्रमलोकाएष्वेवैतासिलोकेषु प्रतितिष्ठंत्येतावे
प्रतिष्ठितास्त्रयाविंशतीरात्रयःप्रतितिष्ठंतियएताउपयंति॥१८॥अतिरात्रःषोडशस्तोमःष
डुहस्त्रयस्त्रिंशमहरनिरुक्तमुपहव्यस्यतंत्रिकृतंतस्यकपूरयंतरंमध्यंदिनंत्रयस्त्रिंशं
निरुक्तंत्रिणवंद्वेएकविंशत्रिणवंत्रयस्त्रिंशमहर्निरुक्तंत्रयस्त्रिंशमहरनिरुक्तंषोडशस्तो
मःषडहःप्रत्यक्त्रिवृदहरनिरुक्तंज्योतिष्टोमोमिष्टोमोतिरात्रएतासिर्वैदेवाःस्वर्गंलोकंस
मसीदंश्वएलोकंसीदामात्यताएतावावब्रध्नस्यविष्टपाएतद्वैत्रयस्त्रिंशमध्यतःसं
धायंतातनब्रध्नस्यविष्टपंगरादंतिमध्यतःषोडशस्तुपयंत्यन्नंवैषोडशान्यन्नमवतन्मध्यतोधी
यातत्तस्मान्मध्येसदन्नंधिनोतिसप्तहावाएतत्तावेप्रजाःप्रजायंतेप्रप्रजयाप्रपशुभिर्जायंते

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Mayipur, New Delhi

Takshashila Project

तिय एता उपयंत्यपशव्यं वा एतत्त्रेयदछंदोमं यत्त्रिवृद्वृत्तमयादयज्ञा इति यत्त्रयस्त्रिंशस्त्रयस्त्रिंशमन्वेति त्रिवृत्त्रिवृतमयादयज्ञा इति यत्त्रयस्त्रिंशस्त्रयस्त्रिंशम
न्वेति पशवो वा एतत्त्रिवृत्त्रिवृतं विलोमानावा एतारात्रयो यज्ञपातिरग्निष्टोम
उक्थानीयमहर्सर्वत्र यज्ञस्य कृत्यै ॥१०॥ अतिरात्रो द्वावसिलावो षडहो द्वादशाहस्य दशाहा
न्यतिरात्रः प्रजाकामा वा पशुकामा वा पेयुः कृत्वा द्विमानः प्रजाः पशवः प्रजायंते यत्कृत्वो षडह
दाहुपयंति कृत्वा दवयानः प्रजया पशुभिः प्रजायंते यथा नि द्वादशाहस्य दशाहा नि वा च
मविच्छिन्नामुपयंति प्रजननायैतावे प्रतिष्ठिताश्चतुर्विंशतीरात्र्यः प्रतिष्ठंति य एता उपयं
ति ॥११॥ एता एव समहा उता एतानि वै प्रजापतिः सर्वमन्नाद्यमवारुंधत चतुर्विंशतिः संवत्स
रस्यार्द्धमासाः संवत्सरः पंचविंशान्नं वृतः संवत्सरादेतानि रन्नाद्यमवरुंधते य एता उपयं

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

ति॥२१॥ अतिरात्रागोश्वा युश्च द्वे अहनी द्वावसिलावोषडहो द्वादशाहस्य दशाहान्यति
रात्रश्च तत्वानप्रत्यतिष्ठ ऽस्मृएतासिः प्रत्यतिष्ठन्प्रतिष्ठाकामा उपयुः शात्प्रतिष्ठंतिषड्वा
श्च तत्वश्च उष्टोविता सिः प्रतितिष्ठंतियाजोश्वा युश्च द्वे अहनी नवतामिश्नोस्त्रामा उपयंति
प्रजात्यै यज्ञस्योषडहा उपयंति ऋत्याएवाथ यानि द्वादशाहस्य दशाहानि वाचमविच्छिन्ना
मुपयंति प्रजननायैतावि प्रतिष्ठिताः षड्विंशतारात्रयः प्रतितिष्ठंतियएता उपयंति॥२२॥
अतिरात्रोज्यानि गौरायुश्च आहो द्वावसिलावोषडहो द्वादशाहस्य दशाहान्यतिरात्रश्च द्वि
कामा उपेयुरेतानि वै नक्षत्राणि सर्वा सृष्टिमा भूर्वं सर्वा सृष्टिमृध्नुवंतियएता उपयंतियदे
ताः सप्तविंशतारात्रयानवंति सप्तविंशतिर्नक्षत्राणि नक्षत्रसंमिता वाएतारात्रयानक्ष
त्राणामेव द्विमृध्नुवंति॥२३॥ एताएवसमहावृताः पशुकामा उपेयुर्यदेताअष्टाविंशतारा

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

त्रायास्त्रवंश्यश्चाशफाःपत्रावःशफशएवितासिःपशूनवरुंधात॥२४॥अतिरात्राज्यातिर्गोरायु
र्गोरायुःपंचाहाद्वादशिलवोषडहोद्वादशाहस्यदशाहान्यतिरात्रएतासिर्वैपजापतिरनं
ताःश्रियमजयदनंतावाएतायाएकयानत्रिःशंनतिवेवाचोनंतंयदेताएकयानत्रिःशर
त्रत्रायास्त्रवंश्यनंतानवितासिःश्रियंजयंति॥२५॥अतिरात्रस्त्रायासिलवाःषडहाद्वादशाहस्य
दशाहान्यतिरात्रान्नाद्यकामाउपयुःपरोक्षमन्यानिमत्राणिविराजःसंपद्यंतएतद्यज्ञाम
ताविराजःसंपन्नाःपत्यज्ञामतासिरन्नाद्यमवरुंधातयएताउपयंति॥२६॥एताएवसमहाव्र
ताएतासिर्वैपजापतिरसिर्वमन्नाद्यमवारुंधान्नंविराडन्नंव्रतमसिर्वमवितासिरन्ना
द्यमवरुंधात॥२७॥अतिरात्रोगोश्चायुश्चाद्वअदनीत्रायासिलवाःषडहाद्वादशादस्यदशा
हान्यतिरात्रःपशुकामाउपयुरनुष्टुब्बाएतारात्रायाद्वात्रिःशदक्षरानुष्टुब्बागनुष्टुब्बनुष्टा

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

दाः एकशो वा चापश्च हाध्वरिता रात्रिभिः सम्मात्रवाचा सिद्धावाचा कृता आयंति ॥ २८
॥ ॥ इति त्रयोविंशः प्रपाठकः ॥ ॥ अतिरात्रस्त्रयः पंचाहा विश्वजिदतिरात्र एकः पंचाहो
द्वादशाहस्य दशाहान्यतिरात्रः प्रजापतिः प्रजा असृजत ता न प्रत्यतिष्ठंस्ता एता भिः प्रत्यति
ष्ठन्निमा लोकान्न प्रत्यतिष्ठंस्ता एता भिः प्रत्यतिष्ठन्प्रतिष्ठा कामा उपेयुः प्रत्यवतिष्ठेय रूपे
णैवा एताः सरूपा अरूपेण प्रजाः सरूपा अरूपेणेमा लोकाः सरूपा यदथेतरस्या लोकं पृ
हदा पद्यात पृहातारथेतरमरूपेणैवैस्य स्वं सरूपं प्रजनयंति लुप्यात वा एतत्षष्ठमहर्यत्पं
चाहानुपयंति नर्त्वः कल्पंत यत्षष्ठमहर्न लुप्यात तन्नर्त्वः कल्पंत यद्यानि
द्वादशाहस्य दशाहानि तन्न पंचाहस्योन यंस्ध्वर्वाग्रंतरिक्षं स्तुनावसितानि तन्न वा एषा दे
वेभ्योऽग्रे सुंस्तुना प्रजास्य इदं वाग्रंतरिक्षं वियदिमो स्तुनावसितस्य दस्य रक्षा त्रिंशत्त्रयः

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

पराय्यादवाबर्हिरासन्त्यंनहद्धितातनस्यधर्वेमध्यामातिरात्रस्यनावसिताद्यादसोनतिरा
त्रस्याहधःप्रतिहारत्रस्मादतिरात्रःकार्यऊधासाप्रतिहारायत्रयस्त्रिंशाद्वतएतासिरा
ऊर्ध्वंशंस्येनद्विस्त्रस्मादतासियजंतस्तुह्याएवनानाब्रह्मसामान्यपयंत्यस्मानानावीर्यताद्यिना
निवीर्यएवरुंधात॥१॥अतिरात्रास्त्रिस्त्रवःषडहातिरात्रास्त्रिस्त्रवःषडहातिरात्रास्त्रिस्त्रवःष
डहाद्वादशाहस्यदशाहानिमहाव्रतंचातिरात्रश्चादित्याश्चांगिरसश्चेतसत्रंसमदधतादित्या
नामकविंशतिरंगिरसांद्वादशाहआदित्याअस्मिंल्लोकस्तद्वाआदित्याअमुष्मिन्नंगिरसो
स्मिन्नंगिरसामुष्मिंद्वयंसत्रंयावद्वायनसावणऊर्ध्वंतितावद्यतासाहृद्धि॥२॥अतिरात्रस्त्रयः
पंचाहाविश्वजिदतिरात्रस्त्रयःपंचाहाअतिरात्रापशव्यंवाएतत्सत्रंयदछंदोमंयद्विश्वजितिछं
दोमाउपयंतितनछंदोमवद्यास्मनपशव्याःपक्षिणोवाएतारात्रायायंकामंकामयंततमे

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

तानिरस्यक्रवातयत्रयत्रद्विपक्षीकामयाततत्रदस्यक्रातत्रिवृतातप्रयंतित्रिवृताह्येतिप्रा
णावेत्रिवृत्स्तामानांप्राणेरेवप्रयंतिप्राणेषुप्रतितिष्ठंति॥३॥अतिरात्राज्यातिगोरायुस्त्र्य
हस्त्रयोनिलवाःषडहाद्वादशाहस्यदशाहानिमहाव्रतंचातिरात्रश्रुद्धिकामाउपयुरेता
निर्वेप्रजापतिःसर्वसृष्टिमाप्नोत्सर्वसृष्टिसृष्टक्रवंतियएताउपयंतियदेताश्चत्रिष्टुभोद्वात्र
योनवंतित्रयस्त्रिष्टुभोद्वेवताःप्रजापतिश्चत्रिष्टुभोदेवतानांप्रजापतेरवद्वेसृष्टक्रवंति॥४॥
अतिरात्राज्यातिगोरायुःपंचाहस्त्रयोनिलवाःषडहाद्वादशाहस्यदशाहाचतिरा
त्रःपशुकामाउपयुर्यदेताःपंचत्रिष्टुभोत्रयोनवंतिपांक्ताःपशवःपशूनवेतानिरवरुंधते॥५॥
अतिरात्रश्चचारोनिलवाःषडहाद्वादशाहस्यदशाहान्यतिरात्रःपशुकामाउपेयुरेतानिर्वै
देवाआदित्यमस्वक्रवन्नादित्यलोकंजयंतियएताउपयंतिबृहतीवाएतारात्रयःस्वाराज्यंछंद

Digitized by Vaidika Bharati/Sundaram Trust, Madras, Mumbai, New Delhi

Takshashila Project

मांहृहतीयाविपश्नांहुमानंगछतिमस्वाराज्यंगछतिप्रस्वाराज्यमाप्नुवंतियएताउपयंति
॥६एताएवममहाव्रताएतानिर्वेप्रजापतिरुलोकामाववारुंध्नन्नंव्रतंपशावाहृहस्तुमा
वावेतानिःकामावतरुंधते॥७अतिरात्रागोआयुश्चद्वेअहनीचत्वारानिल्लवाःषडहाद्वाद
शाहस्पदशाहाश्चतिरात्रःपशुकामाउएयुर्यदेताअष्टात्रिंशद्रात्रायानवंश्चष्टाशफाःप
शवःशफशएवेतानिःपशूनवरुंधाते॥८॥अतिरात्राज्योतिर्गोरायुअहश्चत्वारानिल्लवाःष
डहाद्वादशाहस्पदशाहाश्चतिरात्रएतानिर्वेप्रजापतिरनंताऽश्रियमजयदनेतावाएता या
एकयानवत्वारिंशंनतिवेवाचोनंतंयदेताएकयानवत्वारिंशद्रात्रायानवंश्चनंतामा
वेतानिःश्रियंजयंति॥९एताएवममहाव्रताःसर्वावाएताविराजादशिनीप्रथमाविंशिनी
द्वितीयात्रिंशिनीतृतीयेषावेपरमाविराज्यश्चत्वारिंशद्रात्रयःपंक्तिर्वेपरमाविराड्यरमा

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

यामव विराजि प्रतिष्ठंति ॥१०॥ अतिरात्रस्त्रीणि त्रिवृंत्यहान्यग्निष्टोमस्य मुखान्यतिरात्रो
दशपंचदशाउक्थ्याःषोडशिमहश्रमम हरतिरात्रो द्वादशसप्तदशाउक्थ्याअतिरात्रः
षष्ठः षडहातिरात्रो द्वादशैकविंशाउक्थ्याअतिरात्रः प्रजापतिः प्रजाअसृजतताअवि
धृताअसंजानानाअन्योन्यामादधानस्तन प्रजापतिरशाचमएताअपश्यत्ताताबाइदेव्या
वर्त्तनगावोगावोनवत्रश्वाअश्वाःउरुषाःउरुषामृगामृगाविपाप्मनावर्त्तंतयएताउपयं
तियदतिरात्राअंतरा विधृत्यैतस्मान्नेतरइतरस्मिन्नेतादधातियत्पृष्ठ्याःस्तोमाःसंपृष्ठ्या
स्तस्मादेतावयःपशूनांसंदवरंतितस्माद्गर्दभावडवायांचरंतादधत्यथशंवाएत
अत्रेयदछंदोमंयत्रेधिषामसुछंदांस्युपयंतितनछंदोमवयस्तनपशवोगायत्रीभुज
राबाधीयसुस्त्रिष्टुभ्रध्यमनुष्टुभ्सुनानदंहृदंतासुरथंतरंपंक्तिभ्सुरायावाजीयंत्रिष्टुभ्स्वो

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

शनंजगतीशुक्रावमृद्वानिछंदाऽस्युपयंत्यनपत्रऽशाय प्राणाविश्वाराय स्वराव तातान
वतःस्तम्भाद्वावंतःप्राणो॥११अतिरात्रा द्वावसिम्नावोषडहोगोआयुश्चातिरात्रो द्वाव
सिम्नावोषडहावसिजिच्चविश्वजिच्चातिरात्रावेकासिम्नवःषडहःसर्वस्वामश्चनवसप्तदश
श्चातिरात्रो द्वादशादश्चस्यदशाहानिमहाव्रतंचातिरात्रश्चादित्यानांयमातिरात्रायामवि
षाऽश्चर्नवतियएताउपयंत्यतासिर्वाआदित्या द्वेद्वमार्भवन्मित्रश्चवरुणश्चधाताचार्यमा
चाऽशश्चसगश्चेंद्रश्चविवस्वाऽश्चेतामामेवादेवतानामृद्धिमृद्ध्नुवंतियएताउपयंतितदस्य
इकाष्टोपुत्रासाआदित्यार्यजाताःस्वंपरिदेवौउपयेअसतिःपरामार्त्तांडमास्यदित्यादित्या
अस्मिंलोकऋद्धाआदित्याअमुष्मिंस्तुसायारनायालोकायार्द्धभ्नुवंतिदेवलोकेवमनुष्यलो
कचयएताउपयंति॥१२॥अतिरात्रश्चचारासिम्नवःषडहाःसर्वस्वामातिरात्रो द्वावसिम्न

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

विषडहोद्वादशाहस्य दशाहान्यतिरात्रः प्रजापतिः प्रजा असृजत स इन्द्रो सवत्रऽ इन्द्रं
नाजानंस आचांङ्गानिचांङ्ग्यआत्मानं नेवजानारऽ स्वएताउपेयुर्यदाचांजतनिचांजतश्रुत
मेवात्मद्दधातजानंत्यनान्योल्युलवेनप्रातःसवनेसोमंधिकेनमाध्यंदिनेसवनेपिउदा
रावणृतीयसवनेमिर्विदवानाऽहोत्रुपिर्पंछरीरमध्नुततस्ययन्माऽसमामीत्रुल्यु
ल्वसवद्यमावतस्तुगंधितजनंयदस्तितत्तीत्रुदावितानिविदवसुरसालिदवसुरसिनिरे
वतदस्यंजतात॥१३॥ अतिरात्रश्चत्रुविंऽशंपायणीयमहस्त्रायासिन्नवःषडहाअसिजित्रयःस्व
रसामानादिवाकीर्त्यमहस्त्रयःस्वरसामानाविश्वजिदाकासिन्नवःषडहाआसुश्चगोश्च
द्वेअहनीद्वादशाहस्यदशाहानिमहाव्रतंचातिरात्रश्चसंवत्सरसंमितायावतासंवत्सरस्य
द्विस्तावत्यतासामृद्धिस्तदाऊर्यत्रत्रुविंऽशामहःपायणीयंऊर्द्धःसंवत्सरमारस्यनसमा

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

पाय सुरिति त्रिवृद्देवकार्यं प्राणा वै त्रिवृत्प्राणानेवाप यंत्यथो खल्वाहुः सुत्रविष्टं शाम वः
कार्यं च समृद्ध्या अथ यत्स्वरसामानः शिरा वै दिवा कीर्त्यं प्राणाः स्वरसामानो यद्दिवा की
र्त्यमसितः स्वरसामानो भवंति शिरस्यवतत्प्राणा धीयंते अथ यावंतो प्राणो तो विस्रजि द
सिजितावथ ये तगा आसुषीमिथुनो स्वामा चुपयंति प्रजाया अथ यैतानि द्वादशा दश्य दशा
हानि वा चमविछिन्नामुपयंति प्रजननाया थ यैतद्व्रतमन्नं विव्रतं न वा अन्यत्र मुखाद न्नेधिनो ति
यद्वपरिष्टाद्व्रतमुपयंति मुखत एव तदन्नाद्यं धीयते तस्मान्मुखे सदन्नं धिनाद्यत्येतो प्राय
णा या दघनी या वतिरात्रो यानेव प्राणान्नयंति तमस्फ द्येति ॥ १४ अतिरात्रान्नवत्रिवृत्प्रा
हान्यग्निष्टोमसुखः षडहो थ या नित्रीण्यहान्यग्निष्टोमा वसित उच्छ्यं मध्यतो नव पंचद
शान्यहान्यग्निष्टोमसुखः षडहो थ या नित्रीण्यहान्यग्निष्टोमा भवंति उच्छ्यं मध्यतो नव

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

सप्तदशान्यहान्यग्निष्टोमसुखः षडहोऽथयानि त्रीण्यहान्यग्निष्टोमावसितउक्थ्यम
ध्यातानविकविंशान्यहान्यग्निष्टोमसुखः षडहोऽथयानि त्रीण्यहान्यग्निष्टोमावसि
तउक्थ्यमध्यातो द्वादशाहस्य दशाहानि महाव्रतं चातिरात्रश्चेतानि वै सविता सर्वस्य
प्रसवमगच्छत्सर्वस्य प्रसवं गच्छंति य एतान्युपयंति य ऋणाशास्मा भवंति ए वस्तवं ति
सहत्रिवृतः सहपंचदशाः सहसप्तदशाः सहैकविंशाः सविंशवो एताः कऊनः कऊ
नः समानानां च प्रजानां च स्तवं ति य एतान्युपयंति ॥ १९ अतिरात्रश्चत्वारि सिल्लवाः षडहा
महाव्रतं द्वावसिल्लवौ षडहौ द्वादशाहस्य दशाहान्यतिरात्रस्तत्वानप्रत्यतिष्ठंश्च
एतानि प्रत्यतिष्ठन्प्रतिष्ठाकामा उपद्रुः प्रत्यवतिष्ठंति षड्ऋतवऋतुष्वेवैतानि प्रति
तिष्ठंति य ऋतून्षडहानुपयंति ऋतूनेवाप्येत इतमन्नं विवृतं नवाअन्यत्रमध्यमदन्नेवि

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

नातियज्ञतंमध्यतउपयंतिमध्यतएवतदन्नाद्यंधीयाततस्मान्मध्येमदन्नंधिनातियज्ञ
स्तोषडहाउपयंतिऋक्ष्याएवाप्येतानिद्वादशाहस्यदशाहानिवाचमविछिन्नामुपयंति
प्रजननायाप्येतोषायणीयादयनीयावतिरात्रोयानिवषाणनप्रयंतितमस्फ्रद्यंति॥
१६॥अतिरात्रःषडभिस्तवाःषडहाद्वादशाहस्यदशाहानिमहाव्रतंचातिरात्रश्चितानिवि
ईंद्राग्नीअग्न्यादेवताअसवतामग्न्याःप्रजासवंतियएताउपयंतीद्राग्नीविदेवानामो
जिष्ठाउजिष्ठासवंतियएताउपयंतियऋक्ष्याषडहाउपयंतिऋक्ष्याएवाप्येतानिद्वादशा
हस्यदशाहानिवाचमविछिन्नामुपयंतिप्रजननायाप्येतमप्येतोषायणीयादय
नीयावतिरात्रोयानिवषाणनप्रयंतितमस्फ्रद्यंति॥१७॥अतिरात्रश्चतुर्विंशःप्रायणी
यमहस्त्रयोभिस्तवाःषडहाःपृष्ठ्यःषडहोभिजित्रयःस्वरसामानादिवाकीर्त्यमहस्त्रयः

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

सूरसामानाविश्वजित्पृष्ठ्यःषडहस्त्रयस्त्रिंशारंभएकाभिप्लवःषडहआ सुश्रुगो
श्वेअहनीद्वादशाहस्यदशाहानिमहाव्रतंचातिरात्रश्चतदेतदेकषष्टिरात्रंदेवानां
व्रतानांदेवाविव्रात्याःमत्रमासतबुधेनस्तुपतिनातेहवाअनियाच्चिवरुणंराजानंदे
वयजनंदिदीक्षुस्माहवरुणोराजाउत्याजदारांतरमिवोयज्ञियाद्भागधेयान्नादवया
नंपंथानंपज्ञास्यएतितस्मात्रस्योनहविर्गृह्णंतिनयहमथहवितहीनोषधीषुपयआमी
न्नक्षीरसर्पिर्नमांसमादानचचिलोमानिनवनस्पतिषुपलाशानितद्यतएतादकषष्टि
रात्रंदेवाव्रात्याउपायंस्तातावेतानिहुतान्यतिवीर्यैःसमसृज्यंतातजस्वंद्यवासन्यपर्ष
तितदेषश्लोकास्यहृत्यतकिमकार्तिपयुत्रान्मुऊर्द्धवांअष्टछतमदीबुधस्यासादीक्षा
मक्षीरसर्पिरादरमहीदीक्षांसोमाद्यानाबुभयडहयछदनंदस्वमांशोन्मन्मांस

१७८

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

मादाध्वर्यवः प्रतिदरिद्रा आमन्त्रयन्ते वः कुशाः संतायस्तुकाः सोमायनस्य दीक्षायाऽसम
भृज्यंतामदमेतितद्यत्तदेकषष्टिरात्रमुपयुस्तादेवयजनमध्वसायगार्हपत्यआज
तिंजुजुषुर्देववरुणादेवयजनंनादद्दिस्वादेतितदात्रादेवयजनेयजंतेतसर्वमृद्धि
माध्वंसर्वमृद्धिमृद्ध्वंतियत्तदुपयंति॥१८॥अतिरात्राज्यातिर्गोरायुस्त्रदश्चउद्दीशाति
लवाःषडहाद्वादशादस्यदशाहानिमहाव्रतंत्रातिरात्रश्चादवाविमृत्यारबिनसुस्त्रेषजाप
तिमुपाध्वरंस्त्रेन्यएतनत्रातरात्रएमृतत्वंपायछदेतद्वावमनुष्यस्यामृतत्वंयत्सर्वमा
युरतिवमायात्रवतिसर्वमायुर्यंतिवमायाऽस्मानवंतियत्तदुपयंत्यसिषयायमतिमु
पुंत्यसिकांत्यैसमानत्रातिमुपुंतिपतिष्ठित्यै॥१९॥अतिरात्रश्चउविंशंपायणीयमहश्च
आगतिलवाःषडहाःषष्ठःषडहःसमासःसद्वितीयःमहतीयःसत्रउर्थःसपंचमस्तुयाः

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

त्रिभवाः षडहाः पृष्ठ्यः षडहो त्रिजित्रयः स्वरसामानो दिवाकीर्त्यमहस्त्रयः स्वरसामा
नो विश्वजित्पृष्ठ्यः षडहस्त्रयस्त्रिंशारंभणस्त्रयो त्रिभवाः षडहाः पृष्ठ्यः षडहस्त्रयस्त्रिं
शारंभणश्चत्वारो त्रिभवाः षडहाः समासंसद्वितीयः सप्ततीयः सचतुर्थस्त्रयो त्रिभवाः
षडहा आयुश्चणोश्च द्वे अहनी द्वादशाहस्य दशाहानि महाव्रतं चातिरात्रश्च संवत्सरस्त्रा
भणं ब्राह्मणं ॥२०॥ ॥इति चतुर्विंशः प्रपाठकः॥ ॥अतिरात्रश्चतुर्विंशो पायणीयम
हाद्वौ त्रिवृत्पंचदशौ षडहौ पृष्ठ्यः षडहो द्वौ त्रिवृत्पंचदशौ षडहौ समासंसद्वितीयः
सप्ततीयः सचतुर्थः सपंचमः स्त्रयस्त्रिवृत्पंचदशाः षडहाः पृष्ठ्यः षडहस्त्रिवृद्बृहस्पतिस्तो
मस्त्रयः स्वरसामानो दिवाकीर्त्यमहस्त्रयः स्वरसामानः पंचदशाईस्तोमश्चक्रः पृष्ठ्यः ष
डहस्त्रयस्त्रिंशारंभणएकः पंचदशस्त्रिवृत्षडहो द्वादशाहस्य दशाहानि व्यूढाग्नि

१७७

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

ष्टोमास्त्रिवृतउक्थिश्चबलसिद्ध्यैअहनीद्वेपंचदशत्रिवृत्तोषडहोवृष्ट्यैषडहाद्वेपं
चदशत्रिवृतोषडहोसमाम्नःसद्वितीयःसवृतीयःसचतुर्थःपंचदशत्रिवृत्षडहःवृष्ट्यै
षडहःपंचदशत्रिवृत्षडहागोश्चायुश्चद्वेअहनीछंदोमदशाहोष्टाचत्वारिंशंपृष्ठ
ममहरथंतरंचतुश्चत्वारिंशंचत्वारिंशाऽषड्विंशंद्वात्रिंशंत्रिंशंद्वेअष्टाविंशेपंच
विंशंचतुर्विंशंमहाव्रतंचातिरात्रश्चादित्यानांमध्येवृष्टिंमध्येवृष्टिंनवाआदित्याःस्व
र्गंलोकमाक्रमंतयन्मध्येवृष्टाभ्युपर्यंतिस्वर्गस्यलोकस्याक्रांत्याअन्नंवृष्टान्यन्नमेवत
न्मध्यतोधायाततस्मान्मध्येसदन्नंधिनोतिपशवःवृष्टानिपशुष्वेवयतिनिष्ठंतिचक्रेवाए
तसाकंवृताएत्रिवृत्पंचदशोस्तोमोयंकामंकामयतेतमातनास्यक्रवतयत्रयत्र
ह्विकीवतानामयतेतत्रदस्यक्रतोषेषत्रिवृद्बृहस्पतिस्तोमएतनवेवृहस्पतिर्देवा

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

नांउराक्षमगछत्उरोक्षकामाउपएउर्गछंतिउरोक्षंउरएनांदधातीयेतस्वरसामा
नांशिरावेदिवाकीर्त्यंपाणांस्वरसामानायद्दिवाकीर्त्यमसितांस्वरसामानानवेति
शिरास्यवतत्प्राणाधायंतीयेषपंचदशाइंद्रस्तोमउच्यएतनवाईज्ञेत्यन्यादेवता
असवदयन्याःप्रजासवंतियएतउपयंत्यथैतानिद्वादशाहस्यदशाहानिमूढाअग्नि
ष्टोमाश्चिहृतामध्यतःपाप्मानाउपयंतएषवावादेवतल्योदेवतल्यमेवतदारादेति
तल्यासवंतिपवसायसस्वल्यमाउवंत्यथैताउक्तिहलसिहावतास्योवेहृदस्यति
हृदिवस्यःपशूनुदसृजत्यशूनावेतास्यासुसृजंतीयेतगाआउषीमिषुनोस्तोमाउप
यंतिपजात्याअथैषछंदोमदशाहश्छंदसांदादावीचिछंदाऽस्फपयंतितस्मादर्वा
चाउंजंतःपशावउपतिष्ठंतीयेतद्वतमन्नेवेवतंनवाअन्यत्रमुखादन्नेधिनातियउ

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

परिष्टाद्घृतमुपयंतिमुखतएवतदन्नाद्यंधीयाततस्मान्मुखमदन्नंधिनाअप्येतोषायणी
याहयनायावतिरात्रोयानिवषाणनप्रयंतितमस्फ्रद्यंनि॥१अतिरात्रश्चतुर्विंशंषायणी
यमहःपृष्ठ्यःषडहश्चत्वारस्त्रिवृतानिल्लवाःषडहाःसमाःसद्वितीयःसतृतीयःसचतुर्थः
सपंचमस्त्र्यस्त्रिवृतानिल्लवाःषडहाःपृष्ठ्यःषडहस्त्रिवृद्वृहस्पतिसोमस्त्र्यःस्वरसामानादि
वाकीर्त्यमहस्त्र्यःस्वरसामानःपंचदशइंद्रस्तोमउक्थ्यःपृष्ठ्यःषडहस्त्र्यस्त्रिंशारंभणएकस्त्रि
वृदनिल्लवःषडहोद्वादशाहस्यदशाहानिक्रूढाअग्निष्टोमास्त्रिवृतउक्थिवलनिवृद्धेअहनी
चत्वारस्त्रिवृतानिल्लवाःषडहाःपृष्ठ्यःषडहःसमाःसद्वितीयःसतृतीयःसचतुर्थोद्वौत्रिवृ
तावनिल्लवौषडहौपृष्ठ्यःषडहआयुश्चगोश्चदेअहनीछंदामदशाहश्चतुर्विंशंप्रथमम
हर्द्वेअष्टाविंशौत्रिंशंद्वात्रिंशंषट्त्रिंशंचत्वारिंशंचतुश्चत्वारिंशमष्टाचत्वारिंशं

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

चतुर्विंशं महाव्रतं वा तिरात्रं वा अंगिरसां पुरस्तात् पृष्ठ्यं पुरस्तात् पृष्ठ्यं वा अंगिरसः सुवर्गं लोकं
माक्रमंत यत्पुरस्तात् पृष्ठ्यान्यपयंति स्वर्गस्य लोकस्याक्रांत्या अन्नं विष्टुभान्यन्नमेव तन्मुखतो
धीयात तस्मान्मुखे सदन्नं धिनोति पशवः पृष्ठानि पशुष्वेव प्रतितिष्ठंति यदन्यद्वाक्याच्छंसा
कं तृच्यं तत्समानमाछंदामदशाहादथ यच्छंदामदशाहं छंदसां दादक्रांतानि छंदांसि
स्फपयंत्यनपत्रंशाथ यत्र वा वदवयानः पंथाः प्रादवयानं पंथानमाक्रमंति य एतदुपयंति
अथ यत्तद्व्रतमथ तो प्रायणीयादयनीयावतिरात्रौ यानि वशाणानि प्रयंति तमस्फयंति ॥२
अतिरात्रस्त्रिवृतामासं पंचदशानमासं सप्तदशानमासमेकविंशानमासं त्रिणवनमा
सं त्रयस्त्रिंशानमासं महाव्रतं त्रयस्त्रिंशानमासं त्रिणवनमासमेकविंशानमासं
सप्तदशानमासं त्रिवृतामासमतिरात्रस्तावानप्रयतिष्ठंस्य एतन्नप्रयतिष्ठन्नतिष्ठाकामा

२८२

पंचदशानमासं १

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

उपश्रुः प्रत्यवतिष्ठंतिषड्वाऽऋतवऋतुष्वेवैतन्नप्रतितिष्ठंतियद्धुतंमध्यतउपयंतिमध्यत
एवतद्दधाद्यंधायतस्मान्मध्येसदन्नंधिनातिपक्षिवाएतन्नत्रायएणंयंकामंकामयंतत
मेतनास्यक्रवातयत्रयत्रहिपक्षीकामयातेतत्तदस्यक्रातत्रिवृतापयंतिवृतातद्धंतिप्रा
णावैत्रिवृत्प्राणानांप्राणेरवपयंतिप्राणेष्वप्रतितिष्ठंत्यतद्वैहतिवातवंतोखोंडवउपेतो
विष्वतिवातवान्वृत्रिष्वतिसमायतिहतिस्मस्मात्रनीयाऽसोवातवतावृत्याऽसादार्त्वियाः
॥३मासंदीक्षितानवंतितमासिसोमंक्रीणंतितांद्वादशापसहउपसद्भिश्चरित्वासोमस्तु
पनत्वमासमभिदाव्रंजुक्तिमासंदर्शपूर्णमासान्यांयजेतमासंवैष्णुदेवेनमासंवरुणप्र
घासैर्मासऽसाकामधेर्मासऽशुनाशीर्यैणत्रिवृतामासंपंचदशानमासऽसप्तदशानमास
मेकविंशानमासंत्रिणवनमासमष्टादशत्रयस्त्रिंशान्यहानिद्वादशाहस्यदशाहानि

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

महाव्रतंचातिरात्रश्चाग्निष्टोमं दशाहाताद्दर्शपूर्णमासौ चतुर्होतारश्चतुर्मास्यानि पंचाहा
नासोम्याध्वरः सप्ताहोतानवावमार्वएयज्ञनयज्ञंतयएतउपयंतिसर्वएवनवंतितसर्वे
ऊंडपाथिनोअस्रुकेश्रमसिर्नक्षयंतियाहातासोध्वर्युःसाएतायउज्ञातासनष्टासो
ज्ञावाकायामिवावरुणःसबलामधतिदर्शयःप्रश्नातामत्रालणाउष्मीसयावसुद्यःप्र
तिप्रस्थातासोमीअजन्नानाग्रहपतिर्ग्रहपतिःसुब्रह्मण्यःसुब्रह्मण्यःअसंवत्सरंदीक्षितानवं
तिसंवत्सरमुपसद्भिश्चरंतिसंवत्सरंप्रसुतानवतियत्संवत्सरंदीक्षितानवंतितएवतनत
प्यंतयत्संवत्सरमुपसद्भिश्चरंतिपुनतएवतनयत्संवत्सरंप्रसुतानवतिदेवलोकमेवातना
पियंत्यातनवितपश्चिताद्दवाःसर्वमृद्धिमाप्नुवंत्यसर्वमृद्धिमृद्धुवंतियएतउपयंति॥५॥
अग्निहृतःसंवत्सरास्त्रयःपंचदशास्त्रयःसप्तदशास्त्रयएकविंशाःप्रजापतिर्द्वादशसंवत्स

१८२

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

रामातनविप्रजापतिःसर्वस्यप्रसवमगच्छत्सर्वस्यप्रसवंगच्छंतियएतदुपयंतियत्रयस्त्रि
वृतःसंवत्सरानवंतितजाबलवर्चसंत्रिवृत्तेजएवबलवर्चसमवरुंधतेयत्रयःपंचदशाउ
जावीर्यंपंचदशउजएववीर्यमिवरुंधतेयत्रयःसप्तदशाअन्नंविसप्तदशाअन्नाद्यमेवावरुं
धतेयत्रयएकविंशाःप्रतिष्ठावाएकविंशांततएवयज्ञस्यप्रतितिष्ठंत्यातनविनेमिशा
याःसर्वमृद्धिमाभ्रुवंसर्वमृद्धिमृध्नुवंतियएतदुपयंतितदसप्तदशस्यएवाध्यक्षत्वंस्वउ
दाहुर्यानःप्रजायामृद्धातिसएतत्रत्रंसमापयाहितितदतत्रमाशंतोब्राह्मणाःसत्रमा
मातानवत्रिवृतःसंवत्सरानवपंचदशानवसप्तदशानवैकविंशाःशाक्वानाषष्टि
ऽशासंवत्सरमातनविगोरीवितिःशाक्वस्वरसभुरोडाशायथावत्साऽसर्वमृद्धिमाभ्रेत्र
र्वमृद्धिमृध्नुवंतियएतदुपयंतिबृहतीवाएतत्रत्रायणाऽस्वाराज्यंछंदसांबृहतीस्वाराज्य

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Mauipur, New Delhi.

Takshashila Project

मा भुवंति य एतदुपयंति तदेतच्छाक्यानां दशावीरमिषां दशवीराजा यंति य एतदुपयंति॥
ग॥ पंचविंशतिस्त्रिहतः संवत्सराः पंचविंशतिः पंचदशाः पंचविंशतिः सप्तदशाः पंचवि
ंशतिरेकविंशाः साध्यसनाऽशतसंवत्सरऽसाध्यविनामादावस्योदवाः ऽर्वआ सऽ
स्य एतत्त्रायणमुपायऽस्त्वनार्कवऽस्त्वमगवः सऽऽकाः सर्वएवमदस्वर्गलोकमायन्नेवं
वावातमदस्वर्गलोकं यंति य एतदुपयंत्या सुर्वा एतत्त्रायणऽशतानाः पुरुषायावादेवा
सुप्तदेवरुंधातनत्या ऽषऽसत्रमस्तितदस्य ऽक्रातानीदहानि बऽलान्यासन्या शाचानसु
दिता सूर्यस्य यतः परिजारऽवा च रंतुषादहाशनऽनर्यतीवतिज्यातिष्टोमस्याय्यनानन
यंतिज्यातिरत्रवंत्यकविंशांततः स्वामानोसवतिप्रतिष्ठावाएकविंशांतत एव य
ज्ञस्य प्रतितिष्ठंति॥ ठा॥ अतिरात्रः सदस्यमहान्यतिरात्रोग्निः सदस्य साय्यमेतनवा अग्निः सर्व

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

स्यप्रसवमगच्छत्सर्वस्यप्रसवं गच्छंतियएतद्रूपयंज्योतिर्वेसर्वमाद्यंसर्वमिषामाद्यंभवतिय
एतद्रूपयंज्योतिर्यज्ञहस्रसाद्यंभवतिसहस्राक्षरावेपरमाविराट्परमायामवविराजिप्रति
तिष्ठंति॥एमरस्यावेनशानदीक्षांतातषांद्वादशदीक्षाद्वादशापसादायदहरतिरात्रा
भवतितदहर्वसानपाऊर्वैतिसंस्थितंतिरात्रसाम्नाप्यनयज्ञंतसांनाप्यनद्वाध्वर्युःशास्यां
परास्यतिसायत्रनियतंतितद्गार्हपत्यस्यतःषड्विंशतंप्रकमाक्रामतितदाहवनीयस्यक्रीव्
सदस्यक्रीवहविर्धानंचक्रीवहाग्नीध्रमुल्हरवलबुध्नेद्यएःप्रकृष्यउपाप्रएवनापरवाखनंतित
नमाहर्यमाणमामावास्येनयंतितषांपोर्णमास्यांगाष्टोमस्तोमोभवतुल्यांवृहत्सामामंस्थि
तगाष्टामपोर्णमासेनिर्वपंतितेनमपक्षीयमाणंपोर्णमासेनयंतितषाममावास्यायामाग्नु
ष्टोमःस्तोमोभवतुल्यारथंतरसामामित्रावरुणायारथनामातनवेमित्रावरुणाविमोलोका

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

नाजयतामहारात्रोवेमित्रावरुणावहर्मित्रारात्रिर्वरुणोऽर्द्धमासोवेमित्रावरुणौयआ
दित्यमित्रायोपह्वीयतसवरुणःसएषमित्रोवरुणएतःसिंचतिसरस्वत्यावेदवाआ
दित्यमस्रुवस्यानायछन्नस्यह्वीयतेतस्मात्स्रुक्रिमतीवतंदृहत्यास्रुवस्यायछन्नस्मा
दृतीछंदसांवीर्यवत्तमादित्यंदितयास्रुक्रवस्रतायंयंतिनस्रुवापमष्टवेदृर्वणपह्वसायंति
तद्विप्रत्यकाप्येतिदृषद्वद्येवदृषद्वत्याअथनेयपानत्रीयंवर्मिरुप्यायातियंतिचतुश्चत्वारिं
शदाश्वीनानिसरस्वत्याविनशनात्प्लक्षःप्रास्रवणस्यावदितःस्वर्यालोकःसरस्वतीसंमितनाध
नास्वर्गलोकंयंत्यतेनविनमीमाप्योवेदद्वारजांजसास्वर्गेलोकमेदंजसागामितिदंजस्का
यानामंजस्कायवंसएतदवदृथमत्यविद्यएषउत्तरएस्थूलार्मंऽहदस्ताभ्यशंतंगावःसह
स्रंसंपद्यंशतगाभूत्वसमभूजंतिताय्यदासहस्रंसंपद्यंतेथोछानंयदासर्वज्यानिंजीयंत

थोछानंयदाग्रहपतिर्म्रियतेथोछानंयदाप्लक्षंप्रास्रवणमागच्छंत्यथोछानंप्लक्षंप्रास्रवण
मागम्यानायकामायष्टिंनिर्वपंतेतस्यामश्वांवउरुषंवधेनुकदश्वाकारपचवंप्रतियसुनाम
वदृथमत्यवयंति॥१०॥अतिरात्रस्त्रिवृत्यंवदशमिंशम्योरयनंगाआयुषाईंऽकुद्वीअतिरा
त्रएतनवाईंशमीअथयादेवताअसवतामत्यन्याःप्रजासवंतियएतदुपयंतींशमीवेद
वानामाजिष्ठाउजिष्ठासवंतियएतदुपयंत्यथयत्रिवृत्यंवदशमिंशम्योरयनंगाआयुषाईं
ऽकुद्वीसवातासंख्यायाय॥११॥अतिरात्राज्यातिर्गोरायुष्मादाविश्वजिदभिजितावींऽकुद्वीअ
तिरात्रएतनवाअर्यमितंलोकमजयद्यमाऊरर्यक्षःपंथाःशयुषवावदेवयानःपंथाःप्रद
वयानंपंथानमाप्नुवंतियएतदुपयंतिनस्मादाषाकुणतमश्वदिवउपदहत्योरुणतमश्वहि
पंथाअथयाज्यातिर्गोरायुष्मादाविश्वजिदभिजितावींऽकुद्वीसवातासंख्यायाय॥१२॥संवत्सरंब्रा

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

स्नाएम्यगारहेसंवत्सरंद्यर्पेनितंधावमिमिंधानसंवत्सरपरीएत्यमीनादधीतसदक्षिणए
नतीरएहसद्दयाआमायनाष्टाकपालेनशम्यापरामायादिंदश्चरुशमावाऽशंप्रास्यताः
यतरानोप्रवाहमिंपर्यतिमजयतातिहमिमिंदःपर्येऊरुक्षत्रऽरुशमासाब्रवादलेषंवे
यहामवद्यामजेषमितीशेब्रवाणोदावष्टष्टेतांतदेवाअक्रवन्नतावतीवावप्रजापत
विदिर्यावक्रुरुक्षत्रमितितोनयजायताऽमयआग्नेयनाष्टाकपालेनदक्षिणानतीरएह
सद्दत्याःशम्यापरास्यतित्रिलक्षाप्रतियमुनामवष्टथमस्यवितितदेवमनुष्यस्यशिरोनव
तिरएआमायाष्टाकपालएंद्रएकादशकपालोविश्वदेवश्चरुरदीक्षितःकृष्णाजिनंप्रतिमुं
चतयददीक्षितःकृष्णाजिनंप्रतिमुंचतेतयामानुष्टुद्धिश्रांतनर्भेयथयत्तपस्यप्यातयादिवा
तांतनयदाग्नायाष्टाकपालोसवद्यग्निमुखाविदवतामुखतएवतद्दवनाशभेयथोप्रातः

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

सवनामवातनाम्नोद्यथ्यदेंश्एकादशकपालोसवद्यं दंवेमाध्यंदिनऽसवनंमाध्यंदिन
मिवसवनंतनाम्नोद्यथ्यद्विश्वादवश्रुर्भवतिविश्वादेवंवेतृतीयसवनंतृतीयसवनमव
तिनाम्नोद्यतनवेत्तरादेवमुनिःसर्वसृष्टिमाप्नोतिसर्वसृष्टिमाप्नोतियएतदुपेति॥१४॥अति
रात्रावसितामिष्टोमामध्येसर्वदिशादशीसंवत्सरादादाशाविश्वांसर्वसामानिविश्व
तिक्रियंतएतनविसर्प्याएषुलोकेषुपद्यतिषन्नेषुलोकेषुप्रतिष्ठंतियएतदुपयंतिज
रायुदपतिर्धृतराष्ट्राएरावतोबुलाष्टषुश्रवादोरश्रवसउक्षतालावश्वाजगावश्वपसोरुपति
दर्वारोदश्वस्वापसोदोताशितिष्ठोमेवावरुणस्वक्षाकाविशालोयोब्राह्मणाछ्मशिखाचु
शिखोनिष्टापानारावरुणाआटाछावाकस्त्रिमिर्घादोरश्रातामोक्षोतस्वावधर्यअरिमेजय
श्वजनामजयश्वार्बुदायावस्वदत्रिरःसुबुलएषश्वकपिर्शगाबुन्नतालोषंडऊषंडावसिगरापग

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

रावातनविसर्पश्रिपस्तृत्कमज्ञयन्नपस्तृंजयंतियएतउपयंतितस्मात्तद्विजासर्वेच
मतिसर्पंयपहितस्तृतुमज्ञयंसर्पावाआदित्याआदित्यानामिविषांप्रकाशानवतियए
तउपयंति॥१५॥गवामयनंप्रथमःसंवत्सरोयादित्यानामथांगिरसामातनविगावःप्रजातिं
इमानमगच्छन्प्रजायंतबहवानवंतियएतउपयंत्यातनवाआदित्याएलोकंप्रयतिष्ठ
न्नेलोकेप्रतितिष्ठंतियएतउपयंत्यातनवाअंगिरसःस्वर्गंलोकमायंस्वर्गंलोकंयंति
यएतउपयंतिपरआत्मारस्रसदस्फुःपोरुऊआवीतदयःश्रायसःकक्षावानोशिजस्रएत
स्रजापतिकामाःसत्रायणमुपायंस्रेसहस्रंसहस्रंप्रवानप्रयान्नवंवावातसहस्रंसह
स्रंप्रवास्रयंतियएतउपयंति॥१६॥अतिरात्रःसहस्रंत्रिवृतःसंवत्सराअतिरात्रःप्रजापतःस
हस्रसंवत्सरमातानविप्रजापतिःसर्वस्यप्रसवमगच्छसर्वस्यप्रसवंगच्छंतियएतउपयंत्येतद्वै

Digitized by Yogi Bhajan Institute of Yoga and Science

प्रजापतिर्जीर्यस्तुरउपेत्तनजरामपादतापजरांघ्नतयएतदुपयंतितदेतत्प्रजापतेः सहस्रसं
वत्सरामातनविप्रजापतिः सर्वासृष्टिमाभ्रेसर्वासृष्टिसृष्टुरवंतियएतदुपयंति॥१७॥पंचपंचाश
तस्त्रिवृतःसंवत्सराःपंचपंचाशतःपंचदशाःपंचपंचाशतःसप्तदशाःपंचपंचाशतएकविंशाविं
शस्तृजाःसहस्रसंवत्सरमेतनविविश्वसृजइदंविश्वमसृजंतयद्विश्वमसृजंततस्माद्विश्वसृजाम
विश्वमनानुप्रजायंतयएतदुपयंतितापाशृहपतिर्ब्रह्मब्रह्मेरापन्नसृत्तमुजानाभूतंत्रस्तोनान
विष्यस्तिदर्त्तर्त्तवउपगातारआर्त्तवाःसदस्याःसद्यःदातर्त्तमेवावरुणउजाब्राह्मणाछंद
मांत्रिविश्वापचितिश्चानष्टापातारोयशाछावाकोमिरवामीडगायावसुइर्शन्नतावाकसु
वस्लएःप्राणाध्वर्युरपानःप्रतिप्रस्थानाहिष्टिविशाम्बलंहवागापमाशादविष्यपूदोमरा
विध्वबाहोमृत्युःशमितितदीहंततदेषश्लोकाविश्वसृजःप्रथमसत्रमासतसहस्रसंवत्सु

Digitized by Vaidika Bharata/Suparna Trust, Maujpur, New Delhi.

Takshashila Project

तिनयंतमत्रातो ऽजज्ञे भुवनस्य गोपा हिरण्यगर्भः शाङ्गानाब्रह्मनामतिब्रह्मणः माला कर्णा
माश्रिताऽसा द्युन्यं गच्छंतियएतदुपयंति तद्विश्वसृजाऽसहस्रसंवत्सरमातनवेतिसृ
ष्टिः सर्वसृष्टिमार्ङ्गवंसर्वसृष्टिसृष्टवेतियएतदुपयंति॥१८॥ ॥इतिपंचविंशः प्रपाठक
ःसमाप्तः॥ ॥इतिछांदोग्यांतांब्राह्मणंसमाप्तं॥ ॥छ॥ ॥संवत्१५६२तवर्षेपौषवदि१०दिने
श्रवनामेनलिखितमिदं॥ ॥श्रीमांडणसुतश्रीसदाफलपठनार्थं॥ ॥शुभंभवतु॥ ॥
आपोपीपंचवीशानांत्रा०जदुपतजीनीछे ॥ ॥ ॥ ॥

Digitized by